Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 68.
V LJUBLJANI, sobota, 26. marca 1927.
Posamezna številka Din 1·—
LETO IV.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Po kantonski zmagi.

Po osvojitvi Šangaja in Nankinga je postalo jasno, da se bo nacionalno ujedinjenje izvršilo edinole iz juga Kitajske in da je reakcionarni Sever s svojo kondotjersko politiko izgubil bitko. Kanton je postal kitajski Piemont in to je prva velika posledica njegovih zmag.

Nerešeno pa ostane za enkrat še vprašanje, če bo postal Kanton rdeč ali rmen, če bo zmagalo komunistično krilo v stranki Kuomingtang ali pa bo pripadla prva violina nacionalistom. Gotovo je samo to, da bo nacionalno ujedinjena Kitajska po sili razmer precej socialistično pobarvana, ker mora boj proti tujcem nujno roditi tudi boj za višje mezde in za socialne pridobitve delavstva. Sila kantonske propagande je samo v tem, da je znala tako učinkovito apelirati na one želje ljudskih množic, ki so vedno najbolj žive. Nova Kitajska bo dala ljudem kruha in zemljo in isto geslo, ki je zrušilo meščanske stranke v Rusiji, je tudi odločilo zmago Kantona. Nauk boljševikov je učinkoval odlično in Borodin je triumfiral nad vsemi drugimi svetovalci kantonske armade.

Drugače pa skoraj tudi biti ni moglo. Tako mizerno plačanega delavca ni bilo na svetu, kakor je bil kitajski delavec. Še leta 1920. je znašala mezda za celo dnevno delo po železniških postajah komaj deset krajcarjev. Bič pa je poskrbel za pridno delo, ko mizerna plača pač ni mogla nikogar navdajati z ljubeznijo do dela. Na drugi strani pa tudi ni bilo na svetu podjetij, ki bi imela tako velikanske dobičke ko angleška podjetja na Kitajskem. Par let bivanja na Kitajskem je zadostovalo, da si je vsak tujec pridobil velikansko premoženje, pa čeprav ni delal na dan več ko dve uri in čeprav je živel v največjem konfortu. Štiri milijarde funtov je na ta način zbral angleški kapital na Kitajskem in zavzel dominantno pozicijo v kitajskem gospodarstvu.

Sedaj gre boj za ohranitev te pozicije. Vse svoje privilegije je pripravljena žrtvovati Velika Britanija, samo da si ohrani svojo gospodarsko pozicijo, samo da ji ostane evropski Šangaj, središče vse kitajske trgovine. Vseeno je za Anglijo, če vlada na Kitajskem ta ali ona vlada, samo da ji ostane možnost svobodne trgovine po Kitajskem. In morda bi pomenila pod močno kantonsko vlado živeča Kitajska za Anglijo še večji dobiček, kakor pa ga je mogla dati od generalov izmozgana Kitajska.

Toda eno je nesporno. Velikanski dobički, ki so bili mogoči le vsled sramotno nizkih mezd, se bodo nehali in angleški kapitalisti bodo morali izgubo pri mezdah nadomestiti v večjem prometu. To tudi ne bo delalo nobenih težav, ker se bo standard kitajskega delavca tako zelo dvignil, da bo tudi njegova konsumna moč narasla.

Narasla pa bo tudi kitajska samozavest. Danes morda v prvi vrsti plod sovraštva, bo jutri že porojena iz zavesti, da je 400 milijonski narod tako močan, da ne more klubovati samo vsaki drugi državi, temveč da mu gre veljava svetovne sile. Nacionalno združena Kitajska more propagirati tudi za Azijo Monnoovo doktrino in ruski učitelji se bodo potrudili, da se to tudi zgodi. S pohodom kantonske armade se je pričelo prebujenje Kitajske, z zmago kantonske armade se morda prične prebuditev Azije.

Tako se spopolnjuje pred stoletji pričeti proces, da vedno pada število suženjsko izkoriščanih in da se tako veča krog onih, ki dobivajo svoje pravice. V tem je svetovni pomen kitajske revolucije in v tem je historičen pomen kantonskih zmag. Kantonski narod je prenehal biti kolonialni narod in je postal svoboden in enakopraven narod.

S stališča demokracije in humanitete je treba to samo pozdraviti. Da pa bo za marsikoga ta napredek tudi neroden, ni dvomiti, toda to se ne tiče nas, temveč onih, ki so dosedaj tako divno lepo živeli od znoja drugih.

Proračuna železniškega in poštnega ministrstva sprejeta.

Beograd, 26. marca. Včerajšnja popoldanska seja Narodne skupščine se je začela ob 5.

Prvi je govoril radićevec Rade Bačinić in kritiziral razne železniške zveze ter navajal nedostatke teh zvez zlasti z Dalmacijo. Priložuje se, da je Dalmacija zapostavljena, posebno kar se tiče luk in svetilnikov. Za Dalmacijo se vobče nič ne stori. Zavzema se za napredek ribarstva in turistike. Za njim govori radićevec Kelemina in nato Neudorfer, ki se bavi z vprašanjem izgradnje železnic. Slika, kako je to vprašanje rešeno v drugih državah. Ako smo mi na Hrvatskem glede tega nekoliko naprej, je to zato, ker je tako že bilo prej. Ker se niso izplačale vicinalne železnice, se je dogajalo, da so jih lastniki prodali v tuje roke. Naglaša potrebo gradnje železnice Rogatec—Krapina. Govori o neizkoriščanju rud v Ljubiji.

Za njim govori Angjelinović in vprašuje, zakaj država ne posveča dovolj pozornosti pomorstvu, temveč se briga samo za železnice. Naša država je pomorska. Kontinentalna mentaliteta ovira razvoj našega pomorstva. Važnost pomorstva pa se je že začela uvidevati. Z malo denarja bi se lahko pomoglo našim pristaniščem. Opozarja na delo Italijanov. V Italiji pozna vsak državljan važnost morja. Nam niso potrebne velike luke. Naše parobrodske družbe so v nevarnosti. Zahteva, da naj pošlna hranilnica daje cenena posojila parobrodnim družbam.

Nato govori Banković, ki kritizira delo ministra za promet, ki ni opravičil nad, katere so se polagale nanj kot strokovnjaka. To dokazujejo tudi znane razmere na zagrebški direkciji. Po govoru Uroića se prične glasovanje in **se proračun ministrstva za promet sprejme z večino glasov.**

Takoj nato se je prešlo na proračun ministrstva pošte in telegrafa. Zastopnik ministra dr. Vasa Jovanović poda ekspoze, kakor ga je imel v fanančnem odboru. Za Jovanovićem govori najprej bivši minister pošte Pera Marković o nerednostih pri malih pošlah v Srbiji in za njim bivši minister pošte dr. Benjamin Šuperina. Njegov obširni govor traja skoro dve uri. Podrobno kritizira delo ministrstva pošte in navaja več nekorektnosti. Naglaša, da ima zagrebška poštna direkcija suficit 30 milijonov dinarjev, medtem ko ga ima beograjska samo 11 milijonov. Analogen pojav je pri vseh dajatvah in davkih. — Razen njega govori še Čeda Kokanović, čegar govor se je razlegnil pozno v noč. Okrog polnoči je bil sprejet proračun ministrstva pošte in telegrafa.

Vlada je pripravljena na koncesije za pravočasen sprejem proračuna.

Beograd, 26. marca. Včeraj je bilo nekoliko konferenc pri Uzunoviću. Na teh konferencah, na katerih so sodelovali radikalni ministri, se je razpravljalo o zadnjem delu, ki je potrebno za sprejetje proračuna. Ker še ni gotovo, ali se bo vlada morala zateči k dvanajstinam, so se radikalni ministri zlasti zanimali za izhod iz te kritične situacije za proračun in na kak način bi se mogla zadovoljiti opozicija, da bi omogočila sprejetje proračuna.

Ker je Narodni seljaški klub najaktivnejši v debati, se je konferenca najbolj zanimala za to, kaj je treba storiti, da bi poslanci HS skrajšali debato v skupščini in tako omogočiti sprejetje proračuna. Omenjala so se razna stališča, a sklenjeno ni bilo nič. Zdi pa se vsekakor, da se je vlada včeraj odločila, da gre v vprašanju amandmanov na roko poedinim zahtevam HSS in da na ta način doseže sporazum, ki bi v prvi vrsti omogočil sprejetje proračuna in ustvaril povoljno atmosfero za nadaljnja politična pogajanja, ki se bodo vodila po 1. aprilu. V radikalnem centrumu je razpoloženje zato, da bi se takoj po 1. aprilu ustvarila široka koncentracija, v kateri bi bili poleg današnjih vladnih strank zastopani Demokratska zajednica in HSS. Zatrjuje se s tem vprašanjem zelo dolgo bavila včerajšnja konferenca radikalnih ministrov.

PRED SPLOŠNIM ZNIŽANJEM OBRESTNE MERE.

Beograd, 26. marca. Raznesla se je vest da se bo na prihodnji seji upravnega odbora »Narodne banke« izvršila volitev novega guvernerja banke. Na prihodnji seji se bo razpravljalo tudi o važnem vprašanju obrestne mere, ki se bo najbrž znižala. Zahtevalo se bo potem, da tudi druge banke to store.

UZUNOVIĆ NA DVORU.

Beograd, 26. marca. Predsednik vlade Uzunović je bil včeraj ob 10. na dvoru in se je ta mmudil nekako četrt ure. Od 12. do pol 1. je bil pri kralju v avdienci pravosodni minister dr. Srskić. Minister je poročal o svojih resortnih stvareh. Toda ta avdienca je bila tudi v zvezi z razvojem notranje politike.

IZJAVA ŠIBENIKA.

Beograd, 26. marca. Dr. Stanko Šibenik je sinoči v zvezi s posvetovanjem šefov skupin izjavil tole: V zahtevah šefov opozicije sem videl še le željo, da se upostavi intimno razmerje parlamenta z vlado, nikakor pa ne tendence, da se minister zunanjih poslov prisili, da v plenumu parlamenta javno govori o stvareh, o katerih ne sme javno govoriti, ker bi v tem zadnjem slučaju prišla opozicija v nasprotje s svojo lastno zahtevo, da se osnuje parlamentarni odbor za zunanje posle in bi prav ta odbor imel svrho, da omogoči stik s parlamentom ob izključitvi javnosti v stvaren, ki so s te strani občutljivi. Seja šefov skupin, kateri je prisostvoval minister zunanjih poslov, se je bavila tokrat specialno s parlamentarnim odborom in je napravila vsako drugo akcijo ravno zaradi tega vprašanja in ravno v tem času neaktualnim, dasi se je z druge strani pokazala za prihodnje potreba takega odbora in je s svojim povoljnim rezultatom zagotovila njegovo uspešno delovanje.

Izjava poslanca Šibenika je bila v vladnih krogih sprejeta zelo ugodno. Nesporazumljenje je s tem likvidirano.

—

Popoln neuspeh italijanske kampanje.

ANGLEŠKI KONZUL POSTAVIL ITALIJANSKO ČASOPISJE NA LAŽ.

Beograd, 26. marca. Angleški konzul Purcell je prepotoval naše kraje ob albanski meji Prepotoval je več sto kilometrov in na svojem potu srečal celih šest vojakov. O vojnih pripravah Jugoslavije ni nikjer ne duha ne sluha. Prebivalstvo se trudi v boju proti malariji in dela na polju. Ko so ljudje slišali o vojnih pripravah proti Albaniji in Italiji, so se vsi smejali,. Ta izjava je pač najtežja obsodba italijanske klevetniške kampanje.

SPOR Z ITALIJO JE LIKVIDIRAN.

Beograd, 26. marca. Splošno se sodi, da je italijansko-albanski konflikt likvidiran. Če pride do komisije, še ni gotovo, ker je Italija njej nasprotna. Je namreč gotovo, da bi morala komisija hočeš nočeš dati naši državi najlepše zadoščenje. Da bi prišel spor pred Zvezo narodovl kamor pravzaprav spada, ni misliti, ker bi Zveza narodov ne vzdržala preizkušnje.

ALARMANTNE, A NERESNIČNE VESTI DUNAJSKIH LISTOV O REVOLUCIJI V ALBANIJI.

Beograd, 26. marca. Sinočnji dunajski listi so prinesli kot veliko senzacijo vest, da je v Albaniji izbruhnila revolucija in da utegne vsak čas priti do vojne med Italijo in Jugoslavijo. Te vesti so razburile vso dunajsko javnost. V Beograd so dospele po 9. uri zvečer. Vsa tuja poslaništva na Dunaju so takoj obvestila svoje vlade. Tako je tudi naše poslaništvo obvestilo beograjsko vlado. Naš pomočnik zunanjega ministra Jovan Marković se je silno začudil, ko je čul, da se širijo take vesti, in jih je najkategoričneje demantiral. Rekel je, da on ni dosedaj dobil o tem nobenega sporočila. Iz njegovega nastopa se je videlo, da je kaj takega nemogoče.

Tudi albanski poslanik v Beogradu Cena beg je izjavil, da nima nobenega obvestila. Navajen pa je, da vsak dan sliši kake take senzacije.

AHMED ZOGU UJET?

Dunaj, 26. marca. Glede na vesti iz Zagreba in Londona o revoluciji v Albaniji izjavljajo v dunajskih albanskih krogih, da Fan Noli še ni prejel nobene direktne vesti iz Albanije in da on sploh nima zveze z domovino. Toda njegova okolica navzlic temu točno ve, da je bil Ahmed beg Zogu prijet in sicer z izdajstvom njegove telesne straže.

PROGRAM BETHLENOVEGA BIVANJA V RIMU.

Rim, 26. marca. Kakor se doznava s službene strani, pride predsednik madjarske vlade grof Bethlen dne 5. aprila v Rim. Še isti dan se sestane z Mussolinijem. Za ta sestanek vlada v vseh tukajšnjih diplomatskih krogih veliko zanimanje. Bethlen bo ostal v Rimu 10 dni. Včerajšnji »Impero« trdi, da se bo na tem sestanku razen pogodbe o izhodu Madjarske na Jadran sklenila med obema državama tudi prijateljska in razsodiščna pogodba.

AMERIŠKE PREDSEDNIŠKE VOLITVE.

New York, 26. marca. Zadnji čas je najuglednejši kandidat demokratske stranke za prihodnje predsedniške volitve, newyorški guverner Smith, ki je katoličan. Sedaj živo razpravljajo o tem, ali more sploh katoličan postati predsednik države, katere ustanove postavljajo posvetno oblast nad vsako cerkveno oblast.

Voja Marinković o temeljih naše zunanje politike.

Povdarili smo že, da je bila zunanje politična debata v naši skupščini na višku. Med vsemi govori pa je bil gotovo najpametnejši govor Voje Marinkoviča, ki je podal jasen program naše zunanje politike. Ker je vsled možnosti koncentracijske vlade verjetno, da bo mogel Voja Marinković kot bodoči zunanji minister ta pragram tudi izvajati, podajamo glavno vsebino njegovega govora. To pa storimo tudi zategadelj. ker je Voja Marinković potrdil vsa naša izvajanja o naši zunanji politiki, zlasti pa povdaril, da se moramo nasloniti na zapadno demokracijo. V glavnem je Voja Marinković izvajal:

Naša zunanja situacija je stalno tako težka, da imajo odgovorni politiki dolžnost, da ji dajo prednost pred vsemi drugimi vprašanji in interesi. Pri tem pa ne mislim na situacijo, v kateri se trenutno nahajamo, temveč na situacijo, ki je podana po geografskem položaju.

Takoj pa moram pripomniti ,da se ne sme zunanje politike presojati iz strankarskih vidikov. Zlasti velja to za vladno večino in če bi se ta vedno po tem načelu ravnala, potem bi mogli danes debatirati o zunanji politiki v bolj lahki atmosferi.

Za jasno politiko.

Težak mednaroden in geografski položaj, v katerem se nahaja naša država, obkrožena od sedem sosedov, skoraj povsodi brez naravnih mej, in kar je še hujše, z mejami, z dejansko nepriznanimi mejami, ta položaj nas sili, da imamo zelo jasno in zelo določeno politiko, katere glavne črte se morajo jasno videti in ki jih ni mogoče vedno menjati.

In če se je v našem tisku pojavila celo paradoksalna trditev, da nam je potrebna politika, ki računa le od danes na jutri, potem moram opozoriti, da je za našo državo, bolj ko za kakšno drugo, potrebno, da se izogibljemo politiki spletk in kombinacij, da tako že v naprej onemogočimo vse intrige, ki bi se proti nam delale.

To moremo storiti tem lažje, ker so osnovna načela naše politike podana že po naši zemljepisni legi in po zgodovini.

Ko sem imel čast, da se mpostal pred dve in pol letoma zunanji minister te države, sem izjavil novinarjem, da ostanejo smernice naše zunanje politike neizpremenjene. S tem pa nisem mislil na smernice, ki jih je zastopala ta al katera prejšnja vlada, temveč na one historične, ki so že sto let stare in katerih ni mogoče izpremeniti. Naša država ima na tem mestu gotov zmisel in gotov značaj, ki ju ne moremo menjati. Če je ona kdaj pod pritiskom razmer ali vsled zmotnega razumevanja politike od teh smernic odstopila, vselej se je zgodilo to njej na škodo.

Balkan balkanskim narodom!

Z zadovoljstvom sem opazil, da je zunanji minister v svojem časopisju dvakrat omenil načelo: Balkan balkanskim narodom. Da, to je eno od obeh osnovnih načel, na katerih mora biti zgrajena naša zunanja politika. To načelo je bilo od nekdaj osnovno načelo naše politike in po tem načelu se je vselej ravnala vsaka vlada, ki je bila dobro vodena.

V preteklosti je bilo to načeto formulirano na razne načine, v sedanji obliki pa je bilo formulirano v 70 letih od kneza Mihajla. To načelo se je imenovalo tudi načelo nevmešavanja in ves trud naše takratne vlade je veljal temu, da se velesile ne bi vmešavale v balkanske zadeve. Ko se je leta 1912 začela velika osvobodilna vojna proti Turški, je skušal francoski ministrski predsednik Poincare doseči, da to načelo postane del javnega prava v Evropi. Tedaj je predlagal velesilam, da proglase svojo desinteresiranost v balkanskih vprašanjih. Vsled odpora Avstro - Ogrske je ta njegova akcija propadla, toda svet bi bil obvarovan pred svetovno vojno, če bi uspela.

Danes imamo poseben vzrok, da vztrajamo na tem načelu, ker odgovarja to načelo interesom miru in civilizacije. Pred 100 leti je veliki državnik James Monroe proglasil Monro-ovo doktrino, ki pomeni v glavnem to, kar geslo: Balkan balkanskim narodom. Ker je Sev. Am. Unija to geslo sprejela je postala velik dobrotnik človeštva. Zakaj če ne bi bilo te doktrine bi imeli sigurno že dve ali tri vojne med evropskimi državami zaradi južnoameriških kolonij. In če bi prišlo načelo: Balkan balkanskim narodom v javno pravo Evrope, bi poskočili izgledi za mir za 100 odstotkov. In naloga naše diplomacije je, da tujemu svetu dokaže, da ne bi imeli svetovne vojne, če bi to načelo že od nekdaj veljalo in da se samo z uresničenjem tega načela more zajamčiti mir.

Nasloniti se treba na zapadno demokracijo.

Še eno načelo je, ki se pojavlja v naši zunanji politiki. To je stremljenje, da se opremo na velike demokracije zapada. Ko govorim o zapadni demokraciji, ne mislim na levičarske stranke, ker imajo vse stranke, ki obstoje v Franciji, Angliji in Sev. Ameriki neki skupen fond idej, nekaj, kar jih loči od drugih držav, v katerih dejansko ni demokratičnega režima.

Mi imamo v tem delu Evrope režim, ki odgovarja naziranju velikih zapadnih demokracij. Mi edini, in to se vse premalo naglaša in s tem bi morali naši diplomati operirati.

Mi in naši sosedje.

Pred dnevi smo mogli čitati v nekem velikem angleškem listu (»Times«), kako da je naša država edina nekonsolidirana država med samimi konsolidiranimi sosedi.

Samo skrajno nepoznanje stvari z angleške strani in samo skrajna nemarnost z naše strani, je mogla poroditi tako mnenje. Jaz, kot opozicionalec lahko rečem, da bi se vsak Anglež, če bi se objektivno poučil o razmerah v naši državi in o onih v sosednih državah, preje odločil za bivanje v naši državi, ko pa v kateri sosedni.

Po mojem mnenju v resnici ni stanje v naši državi dobro, kar pomeni, da želim, da bi bilo bolje, toda če to stanje primerjam s stanjem v drugih državah, potem moram reči, da je naše rožnato. Naj bi jaz kot opozicionalec še tako brutalno napadel vlado, vendar sem siguren, da ne bi bil vsled tega sredi Terazij ubit. Toda okoli nas so nekonsolidirane države, kjer take sigurnosti ni. Naj se misli o nas kar hoče, vendar smo mi edina država v tem delu Evrope, kjer parlamentarne demokratične ustanove delujejo vsaj kolikor toliko normalno. — In na tem dejstvu moramo graditi svojo zunanjo politiko in iskati pomoč pri onih, ki so močni in za evropsko demokracijo.

O Zvezi narodov.

Govorilo se je o Zvezi narodov, ki da mora biti garancija miru. Treba pogledati resnici v oči. Kljub vsem našim simpatijam za Zvezo narodov, moramo vendar konstatirati, da je v mnogem ostala samo še neizvršen ideal. Ker verujemo v napredek človeštva, smo prepričani, da se bo ta ideal tudi uresničil, toda za enkrat ni Zveza naroda za nobenega njenega člana zadostna garancija za njegovo sigurnost.

Kajti Zveza narodov je dejansko samo zveza vlad in sicer v prvi vrsti zveza velesil. Zveza narodov je bila ustanovljena, da varuje svet pred vojno, da ščiti svetovni mir. Vprašam pred kom naj ga varuje. Vendar ne pred republiko San Marino?... Ne pred malimi silami treba varovati mir, ker te ga ne morejo porušiti, temveč Zveza narodov bo mogla v resnici ščititi mir šele tedaj, kadar ga bo ščitila pred velesilami.

Za jasno politiko.

Zato smo mi dolžni, da vodimo tako jasno politiko, da bo vsakdo znal, kaj je mogoče in kaj ni mogoče od nas zahtevati.

V tem oziru se morajo vsi zavedati, da imajo naša prijateljstva stalno in racionalno podlago in da mi ne iščemo prijateljev po trenutnem razpoloženju in da mi nikdar ne zapuščamo starih prijateljev, zato da bi dobili novih. Ni treba, da se po svetu vprašujejo, če pomeni naš pakt prijateljstva za Italijo poslabšanje naših prijateljskih odnošajev s Francijo. In tudi ni treba skrbeti se, da bi se naše zbližanje z Madjarsko izvršilo na škodo naših starih prijateljev iz Male antante. Mi iščemo nova prijateljstva, toda na določenih črtah in z določeno politiko, ki je ne menjamo kar tako, kakor nanesejo razmere.

Jasna mora biti naša politika in če se bo tako vodila, potem ne bo mogoče, da se nam imputirajo take stvari, kakršne se sedaj širijo polom gotovega časopisja.

Jasna po mora biti politika tudi vsled našega naroda. Kajti, če bo moral narod jutri prevzeti odgovornost za našo politiko, potem mora biti narodu jasno, da mora za to politiko prevzeti odgovornost.

A to je potrebno tudi vsled

našega javnega mnenja,

ki predstavlja v zunanji politiki veliko silo. To javno mnenje more mnogo koristiti, pa tudi mnogo škodovati. Vsi veste, da v naši državi vlada nima upliva na tisk. Če bi torej časopisi branili zunanjo politiko brez ozira na to, kakšno vodi vlada, bi moglo postati to zelo opasno. Toda jaz sem prepričan, da je patriotična discipliniranost našega časopisja tako velika, da ne bo niti en list z lahkim srcem odstopil od one linije zunanje politike, ki jo je določil zunanji minister. Toda politika mora biti jasna in treba skrbeti za kontakt z javnim mnenjem.

Naš narod hoče mir, a se tudi zna braniti

Izven vsakega dvoma je, da naš narod hoče mir. Interes naše države je, da je povsodi mir ohranjen. Kdor hoče imeti mir, ta ne sme biti nervozen in zamerljiv. Če je zato naša vlada pri vodstvu zunanje politike prizanesljiva in miroljubna, potem to ni iz strahu ali bojazni.

Naj bo naša zunanje politična situacija še tako težka, vendar naj ne pozabijo niti naši prijatelji in niti naši neprijatelji, da je naša država dosti velika, da se brani. In čeprav smo tu v skupščini ljudje raznih mišljenj in raznih interesov, verdar pa si je naš narod tudi svest, da mora biti solidaren in v slučaju sile bodo šli Slovenci, Hrvati in Srbi skupno na obrambo domovine in odložili vse spore za pozneje, ko bodo vrgli tujca iz zemlje.

Zato naj si svet zapomni: če mi ponujamo prijateljstvo, če smo miroljubni, da nismo miroljubni vsled strahopetnosti, temveč iz globokega prepričanja, da je mir potreben naši državi, da je potreben Evropi in da je potreben civilizaciji.

Svetovna vojna je v tej meri pokolebala temelje civilizacije, da sme danes samo popolen barbar začeti vojno.

Mi smo pripravljeni podpirati vlado, če bi vodila tako zunanjo politiko. Toda zaenkrat ji še ne moremo dati te pomoči, ker še ni dala nobenih dokazov, da bo vodila tako politiko, kakoršno mi želimo. Zato bomo glasovali proti, nadejamo se pa, da bo sedanji zunanji minister zaslužil, da bomo prihodnjihč glasovali za njegov proračun.

Politične vesti.

= **Proračun ministrstva za javna dela sprejet.** Na seji Narodne skupščine dne 24. t. m. je prišla na vrsto debata o proračunu ministrstva za javna dela. Minister ing. Dušan Sernec je podal obširen ekspoze, v katerem je poudarjal, da mora država najeti posojilo za rekonstrukcijo državnih potov in gradnjo mostov. Vseh državnih cest je 13.680 km, od teh v področju ljubljanskega ravnateljstva 666 kilometrov. Minister je že naročil, da se izdela zakon o javnih cestah. Stanje nedržavnih cest v Sloveniji je slabo. Denar, ki ga je država zbrala v samoupravni sklad, se ni uporabil v prave svrhe. Oblastnim samoupravam je treba dati finančnih sredstev, da izpolnijo svoje obveznosti. V debati so govorili zemljoradnik Vujić, poslanec Pucelj, sam. demokrat dr. Pivko, poslanec Uroić, davidovićevic Branković, črnogorski federalist Vuletić, radićevci Zagorac, Babić, Kelemina, Vojković in Rafaj ter federalist dr. Žanić. Med Pucljevim in dr. Žanićevim govorom je prišlo do mali incidentov. Proračun je bil nato zvečer ob pol devetih z večino glasov sprejet..

= **Debata o proračunu prometnega ministrstva.** Po sprejetju proračuna za javna dela je skupščina prešla takoj k debati o proračunu prometnega ministrstva. Podekspozeju ministra generala Milosavljeviča , je kritiziral poslanec Vujić hibe prometnega ministrstva. Ostro je kritiziral ekspoze zlasti bivši minister dr. Krajač in obžaloval, da se minister v ekspozeju ni dotaknil niti z besedico obnove naše trgovinske mornarice. Med govorom dr. Krajača je prišlo do znatnih hrupnih incidentov, ki so jih povzročili radikali. Debata se je nato zaključila ob četrt na dvanajst ter se nadaljevala včeraj dopoldne.

= **Švedi bodo preiskali albanski spor.** »Daily Telegraph« poroča, da se misli poveriti mednarodno anketo o vojnih pripravah na albanski meji švedskim oficirjem, ki so rešili leta 1925 grško - bolgarski spor zaradi četašev.

= **Nemčija, Francija in Anglija pošljejo preiskovalno komisijo v Jugoslavijo.** Na konferenci med Briandom, jugoslovenskim poslanikom Spalajkovišem, italijanskim in angleškim poslanikom je bil dosežen sporazum. Kakor poroča agentura »Havas«, so sklenile nemška, francoske in angleška vlada, da pošljejo na jugoslovansko - albansko mejo posebno anketno komisijo. Treba pa je še določiti program te komisije. Sodi se, da bo Italija na to komisijo pristala. To se pričakuje z vso gotovostjo, ker je angleški veleposlanik lord Crewe izjavil, da je Velika Britanija za tako komisijo.

Tudi Madjarska pod italijanski protektorat? V parlamentarnem odboru za zunanje zadeve je sporočil zunanji minister Valko, da bo grof Bethlen sklenil z Italijo tudi pakt prijateljstva in sigurnosti.

= **Tudi Čehoslovaško klevečejo Italijani.** Rimska »Tribuna« je objavila dopis, ki ga ji je baje poslal neki francoski državljan še pred 16. marcem, to je še pred »odkritji« italijanske vlade o jugoslovanskih namerah proti Albaniji. V tem oziru se poroča, da se je pred kratkim vršila v Parizu tajna seja čeških in srbskih framazonov. Seje se je udeležilo deset oseb, predsedoval pa je bivši srbski minister. Na tej seji je bilo sklenjeno, da se s pomočjo katoliške duhovščine v Albaniji organizira vstaja proti Ahmedu in tako prisili Italijo k vojni. (Imenitni framasoni to, ki imajo tako dobre zveze s katoliško duhovščino. Op. ured.) Čehoslovaška da je že izjavila, da smatra jugoslovensko stvar za svojo. Napad, ki je bil v vseh podrobnostih dogovorjen, bi ke imel izvršiti spomladi in Italija je bila popolnoma presenečena. (Srečna Italija, ki je te peklenske namere odkrila še prej, predno so o njih kaj vedeli Jugoslovani in Čehi. Op. ured.) Bivši beograjski minister pa je dejal, da se vrača v Beograd, da pripravi vojno proti Italiji. — Par dni kasneje pa je došla iz Beograda vest, da je tam že vse pripravljeno za vojno proti nam. — Take traparije si upa servirati italijanski tisk evropski javnosti.

= **Fašisti pišejo o svojem uspehu.** Iz Rima se oficielno poroča: V rimskih diplomatičnih krogih so mnenja, da je rešitev jugoslovensko - italijanskega konflikta samo posledica Mussolinijeve politike, ki je našla polno razumevanje pri vseh velesilah, ki so zainteresirane na ohranitvi evropejskega miru. Diplomatični uspeh Italije (?) se priznava tudi od one velesile, na katere podporo je računala. Spoštovanje, ki se splošno priznava smernicam italijanske politike, je sedaj samo še naraslo (?). Evropske velesile so sedaj spoznale, da se fašistovska Italija bistveno razlikuje od Italije prvih povojnih let. Albanija pa je spoznala, da je Italija v resnici pripravljena braniti njeno neodvisnost. — Splošno pišejo vsi fašistovski listi, da je zadeva končana častno za Italijo. (Nimamo nič proti temu, če si štejejo fašisti v čast, da je svet izpregledal njih namere.

= **Kitajski dogodki.** Vrhovni poveljnik kantonske armade Čangkajšek je izdal manifest, v katerem pozivlja Kitajce, da spoštujejo imetje in življenje tujcev. — Po prihodu regularne kantonske armade v Šanghaj, je nastalo v mestu precejšnje pomirjenje. Kantonska vojska nastopa proti vsem, ki delajo nemir, zelo strogo. — »United Press« poroča, da postajajo med Kantonci radikalni elementi vedno močnejši. Če se ne bo nastopil Čangkajšek takoj z vso energijo, se je bati najtežjih stvari. Šantunška armada se brez boja udaja Kantoncem. Dosedanji poveljnik šantunske vojske izjavil, da je pripravljen prestopiti k Kantoncem. Oddelek ruskih belogardijcev, ki je bil v šantunski bitki v šantonski vojski in je štel do 2000 mož, je bil od Kitajcev do slednjega moža posekan. — Po prihodu regularne kantonske armade v Šangaj je bila končana generalna stavka. Večina tovarn je začela zopet delati.

Ch. Lucieto: 86

Spomini francoskega vojnega detektiva.

Gospodična Doktor je bila pred osmimi ali devetimi leti nenavadno lepa ženska in pravijo, da še danes svoje lepote ni izgubila, menda pa le s pomočjo umetnih sredstev.

Jaz sem jo videl samo enkrat in sicer v Anversu, kjer je tedaj, kot sem omenil, prebivala, in imel sem vtis, da se nahajam v prisotnosti ženske, koje očarujoči lepoti se človek ne more upirati.

Predvsem so napravile name silno globok vtis njene oči.

Imele je jeklene oči, s katerimi se je v človeka naravnost vsesala in ga predrla. Bile so to oči, ki so človeka kar vznemirjale.

Če bi živel še tisoč let in bi stala pred menoj velika množica, bi gospodično Doktor takoj spoznal po njenih očeh.

Možno je, da je potom svojih oči imela velik vpliv, na agente, ki so bili v njeni službi, toda tega ne verjamem. Po mojem mnenju jih je rodila predvsem s svojo spretnostjo, svojim pogumom in tudi s svojo divjostjo. Divja je bila pa tako, da človek tega kar verjeti ne bi mogel. Zato njeno divjost imamo mnogo primerov, izmed katerih vam hočem omeniti dva, ki bosta zadostovala, da vam prikažeta to izredno žensko:

Med agenti, ki so bili prideljeni njeni službi, se je nahajal oficir, kateremu se je obetala krasna prihodnost, podpolkovnik grof von T... Ta je imel naslov tehničnega svetnika in se je bavil predvsem s topniškimi vprašnaji.

Nekega dne ga je dala gospodična Doktor poklicati in mu pokazala špijonsko poročilo o tankih, rekoč:

— Kakšno je Vaše mnenje o tej iznajdbi?

Takrat ko se je to dogodilo, o tankih sploh ničesar niso vedeli, kajti to je bila francoska konstrukcijska tajnost in naravno, da so jo kar najskrbneje čuvali.

Oficir je natančno pregledal poročilo, potem je mignil z ramami in dejal:

— To je malenkost! Tudi če bi zavezniki uresničili ta načrt, ki ga smatram samo za laboratorijski poskus, kako si morete predstavljati, da bi se oklopljen avto, in še tako silno oklopljen kot javlja to poročilo, mogel sploh premikati, kaj šele voziti se po poljih ali pa celo po ozemlju, ki je prepeto z žičnimi ovirami in polno globokih granatnih lukenj

— V istini, to se mi tudi zdi malo verjetno, je odgovorila gospodična Doktor. In vendar prihaja poročilo iz sigurnega vira.

Že verjamem, toda Vaš informator si je dal to pot nekaj natvezti.

— Morda, toda to je zelo čudno.

S tem je bil njiju pogovor končan.

Kmalu nato je pa prišlo drugo poročilo, kateremu so bili dodani načrti in fotografije.

Gospodična Doktor je bila resno vznemirjena, poizkala grofa von T... in mu pokazala novo poročilo.

— Jasno je, da so potankosti, ki so Vam jih poslali o tej novi iznajdbi, zelo vznemirjujoče. Tehnično se da ta iznajdba udejstviti. Blazno bi bilo to zanikati. Toda enako blazno bi bilo verjeti, da je ta iznajdba praktičnega pomena.

— Ali lahko v tem smilu odgovorim glavnemu stanu?

— Da! In jaz prevzamem odgovornost za ta odgovor.

— Dobro je, to je vse, kar sem hotela vedeti.

Nekaj dni pozneje pa so zavezniki prvič na eni točki fronte napadli s tanki in izvojevali veliko zmago. Nemci so morali izprazniti več zelo važnih pozicij in so izgubili veliko vojakov.

Ko je gospodična Doktor zvedela to novico, je poslala grofu T... prepis poročila glavnega stana o tem porazu in obenem službeni revolver.

Pod poročilo je lastnoročno napisala:

— Vi veste, kaj imate storiti!

Oficir je razumel. Še isti večer je izvršil samomor.

Gospodična Doktor v istini ni dopuščala, da bi jo kdo prevaril. Imela je navado reči:

— Čim višje socijalno stališče ima kdo, tem vestnejše mora izpolnjevati svojo dolžnost.

Če je kak duševno manj vreden človek napravil napako, to človek lahko oprosti, toda če napravi napako možak, ki je pri zdravi pameti, mu je ni mogoče odpustiti!

Kot vidimo, je te svoje teorije izvajala v praksi.

(Dalje prih.)

Naš spor z Italijo v luči pakta Zveze narodov.

In kakor da vse te laži, vsa ta obrekovanja in vsi ti napadi na našega kralja ne zadostujejo, je beograjski dopisnik lista »Il Giornale d' Italia« drugi dan, t. j. 19. t. m. napisal pod naslovom: »Kaj je beograjska klika« še en nič manj agresiven članek, iz katerega posnemamo te-le glavne stavke:

»Ni dvoma, da se v sedanjem jugoslovenskem, protiitalijanskem in protialbanskem gibanji družijo s tipično nacijonalnimi elementi (med kojimi je poudarjati eksploziven jugoslovanski nacijonalizem, **slavohlepnost kralja** in vojaške stranke in znani srbski politični nemirni duh) in tudi tuji elementi, od katerih so nekateri, četudi ne oficijelno, v zvezi s tujimi vladami. Vse zares dokazuje, da je vdejana v jugoslovansko protiitalijansko agitacijo krepka akcija mednarodne prostozidarske socijalne demokracije, ki danes aktivno poseza vmes v Jugoslaviji, misleč, da najde v njej vojno orodje proti fašizmu.

Srbske vojaške sekte (najnoevjša in najmočnejša je »bela roka«, nastala iz racepitve »črne roke«) so imele ter vzdržujejo stike s prostozidarji o čemer obstojajo nevzdržni dokazi. Jugoslovanski veliki mojster Weifert, eden najbogatejših finančnikov Jugoslavije, ravnatelj (pravzaprav guverner; op. ur.) Narodne banke, je isti, ki je l. 1914, kot komandant važne »črne roke«, **financiral s pomočjo Narodne banke organizacijo sarajevskega atentata od 28. junija 1914 proti nadvojvodi Pranu** Ferdinandu. (Kar je seveda larifari, ko seveda tudi vse naslednje. Op. uredn.)

Sicer označuje splošen glas kralja kot prostozidarja. Ne sme se pozabiti, da je njegov oče zasedel prestol s pomočjo znane prostozidarske »črne roke«, ki je organizirala in izvršila umor kralja Aleksandra Obrenoviča, sin nima storiti druzega, kot da sledi stopinjem očetovim. »Bela roka« je vojaška organizacija, ki jo v Beogradu nazivajo tudi »klika«. Člani iste so generalni štab in skoraj vsi generali, med temi šef generalnega štaba Peter Pešić, sedanji prometni minister dr. Milosavljević, general Kalafatović, komandant kraljeve garde; general Peter Marković, komandant druge konjeniške divizije. Zadnja dva sta se udeležila umora kralja Aleksandra in kraljice Drage.

Načrt jugoslovanskih vojnih krogov, ki v oostalem soglaša z onim, ki je formuliran po priznanju mladega kralja in njegovih nemirnih političnih svetovalcev, je sedaj lahko definirati. Jugoslovanski generalni štab ima namen, da pripravi s pomočjo zanesljivih elementov revolucijo na albanski meji, ki naj bi na eni strani povzročila padec Ahmeda Zogu in albanskega političnega režima, ki se je učvrstil vsled prijateljstva z Italijo, ter na drugi strani ustvarila tako albansko zmedo, da bi navidezno legitimirala intervencijo Jugoslavije v Albaniji pod pretvezo ščitenja reda in obrambe Jugoslav. ineresov. S tem je razlagati vsaj deloma tudi različne vojaške priprave Jugoslavije. Usmerjene so proti Albaniji, hočejo pa se postaviti v bran proti vsem pripetljajem, ko bi mogli nastati iz albanske komplikacije.

Albanske politične oblasti so si popolnoma sveste težkih priprav Jugoslavije proti tej preizkušeni zemlji ter začenjajo pripravljati obrambna sredstva. Mnogo topov je bilo prevoženih proti severnim mejam ter se živo dela na utrdbah Taraboša, trdnjave Skadra, ker se pričakuje v aprilu ali maju pohod od okoli 12.000 neregularnih čet proti Tirani, da zapode Ahmed Zogu. Še večji dokaz o tem, kar pripravlja Jugoslavija je dejstvo, da začnejajo simulirane dezertacije častnikov, ki na Kosovem ščuvajo gorjane na formacijo neregularnih band itd. itd.

Vse te laži in intrige imajo služiti Italiji, da odvrne pozornost sveta od njenih resničnih priprav s svrho zasedbe Albanije in eventuelnega napada na našo državo, o katerih pripravah so nam znana sledeča dejstva:

Zrakoplovna eskadrila v Puli je prejela povelje, da ogleda jugoslovansko obrežje in strategične oporne točke v Jugoslaviji. Aeroplan 588 te eskadrile kroži že par dni nad Sušakom in nad jugoslovanskim Primorjem. V okolici Postojne, v Prestranku, se ima spremeniti državna žrebčarna v topničarsko vojašnico. V mnogih krajih se pripravljajo nastanitve za vojaštvo. V Knežaku, Zagorju, Sv. Petru, v Postojni, na Snežniku se pripravljajo stanovanja za vojaška ojačenja. V Bolonji so vskladiščili 50 vag. vojnega materijala, baje namenjenega na Rumunsko. V Ilir. Bistrico je prispelo 10 vagonov vojaškega materijala. V Matulje je prispelo 100 fašistovskih miličnikov ter so tam karabinerji pomnoženi. Ob vsej jugoslovanski meji patruljirajo posebne patrulje miličnikov v skupinah po 12 mož. V Pazin je prispelo mnogo pijonirskih bataljonov; tudi se ima tam ustanoviti poseben tehničen bataljon. Enajsti bersaljerski pok iz Gradiške je izvršil ob meji rekognosciranja in sicer do Gorice, Vipave. Postojne, Bistrice in Reke in od tod zopet nazaj. Komandant polka je imel na mostu Reka-Sušak nagovor na vojake ter jim je dal točna pojasnila o meji. 26. reški pehotni polk ima svoje manevre na ozemlju Reka — Brgut Veliki, Brgut mali, Šuma, Lozina in Učka, 75. bataljon iz Lovrane v smeri proti Klani. V vasi Fosano ob francoski meji so v vsej naglici postavili tri aerodrome. V Milanu je pregledavala vojaška komisija delavnice tovarne Alfa Romeo, ki ima prevzeti izdelovanje vojnega materijala. V Bolonji je monturna tovarna Rossi podvojila svojo delovno zmožnost. V Genovi je vojno ministrstvo naročilo velike množine strupenih plinov. Te dni so bili vpoklicani rekruti 1907. letnika. V okolici Rima se je vršilo poizkušno zračno bombardiranje. Potniki iz Albanije pripovedujejo, da se nahaja v Albaniji že mnogo vojnega materijala in municije. Celi vojaški oddelki so maskirani kakor sanitetno moštvo, dočim hodijo častniki okoli v civilnih oblekah. V Istri se opaža živo premikanje vojaštva v smeri proti našim mejam. Rekvirirajo stanovanja in priprege za vojni materijal itd., itd.,

(Konec prihodnjič.)

Kitajska in Evropa.

(Prizori iz zgodovine.)

Današnje gibanje na Kitajskem ni niti novost, niti posebnost. Dežela je bila od nekdaj nemirna. Na tako ogromnem prostoru (3,900.000 km²) in v tako številnem (350 milijonov), plemensko in socialno zelo različnem prebivalstvu so našle vsakovrstne revolucionarne misli plodno polje, posebno, če jih je kdo dejansko podprl. Vedno so notranji boji pretresali deželo: razbojniški napadi, centrifugalni nastopi voditeljev in pokrajin, narodnostne struje, socialni upori — vse to se je s prihodom Evropejcev še kompliciralo. Sluteno bogastvo teh obširnih pokrajin, spoštovanja vredno število prebivalcev in nedogledne razvojne možnosti, pa dajo danes bolj na mednarodno tehtnico, ki je postala po zadnji vojni in po ruskih izkušnjah posebno občutljiva.

V XIII. stoletju je zavojeval Kublaikan, vnuk tatarskega kneza Džingiskana, s svojimi Mongolci Kitajsko, Korejo, Mongolijo, Mandžurijo, Tibet i. dr. (Za glavno mesto teh združenih dežel je postavil Peking in ustanovil dinastijo Juen, ki je bila v času svojega vladanja (1280—1368) potom poslaništev in raznih misij v živahnih zvezah z Evropo. Kublaj sam je imel v svoji službi benečana Marka Pola, ki je v svojih spisih seznanil Evropo z daljni mvzhodom.

Neuspehi poslednjih mongolskih vladarjev in nezadovoljnost Kitajcev sta povzročili vstajo, ki je izhajala iz stare prestolice Nanking in ki je vstoličila domačo dinastijo Ming.

Za vladanja te dinastije (1368—1644) se je razvila na podlagi oživljenih tradicij, Kungfucejevega nauka, organizacije javnih služb, obrednosti in materializma, ona karakteristična mentaliteta, ki je napravila Kitajce, zaradi svoje nebojevitosti in zadovoljnosti, nedovzetne za inozemske kulturne pojave. Vzlic delovanju nekaterih jezuitov v državnih službah (od l. 1580), trgovskega dovoljenja, ki so ga dobili Portugalci v Makau (1517) in misijonskem delovanju (1601 so postavili portugalski jezuiti v Pekingu katedralo), ostane Kitajsko Evropi zaprto, bolj kot kdaj prej.

Naraščajoči notranji nemiri socialnega značaja so vedno bolj omogočali upade bojevitih Mandžujev (od 1573). Ko je upornik Li nenadoma z veliko močjo napadel Peking, se je obesil poslednji cesar iz rodu Ming na drevo (1644) in general Vusangvaj je posadil na tron svojega zaveznika, mladega Kana Mandžurov, kot cesarja Šunči na tron. Vlada nove dinastije Tsing prinaša Kitajcem razmah v kolonizaciji, Evropejcem pa odpira nova pota.

Notranji nemiri so bili energično potlačeni, odpadli deli države na novo izbojevani in otok Formosa, katerega je poglavar gusarjev Koksingo vzel Holandcem, 1683 anektiran. Evropejci počasi pridobivajo teren. Z Rusijo, ki je imela omenjeno trgovsko koncesijo, so vodili vojno 1684—1688 zaradi obmejnih sporov, ki je končala s poslanstvom Petra Velikega. Rusom so dovolili poslati vsako leto veliko karavano v Peking in oddati darove kot »tribut« cesarju. Francija si je zagotovila dovoljenje za trgovanje 1660, Anglija 1670, a nji so jo omejili na Kanton, Krščansko misionsko delovanje se razvija in posebno pospešuje trgovske napore Evrope. Prebrisani Rusi celo vzdržujejo od 1727 v Pekingu »duhovno misijo« desetih članov, ki daje Petrogradu najboljše informacije. Dinastija Tsing je na vrhuncu svoje moči, a vkljub vseobčemu kulturnemu razcvetu se vedno bolj širi obča nezadovoljnost — narodna z vlado tujcev, socialna z razmerami. Misijonarsko delovanje je k temu toliko prispevalo, da je moral cesar Kienlung 1735 krščanstvo zaradi političnih vmešavanj energično preganjati. A razmere se ne zboljšajo, temveč zore za velike dogodke: za opijevo vojno in za revolucijo Taipingov. Med tem so izkoristili situacijo evangeliki, ki dosežejo, da so 1815 vsi katoliki izgnani iz Kitajskega.

Opijeva vojna precizira stališče evropskih držav v trgovskih dogovorih s Kitajsko. Britanska vzhodno indijska družba je imela v Kantonu trgovski monopol. Ko je bila 1834 v Kantonu vsem Britancem dovoljena trgovina, je začelo cveteti tihotapstvo opija iz Indije, tako, da je morala intervenirati kitajska vlada. Uvoz je bil prepovedan in ker so Britanci prepoved obšli, so bili izgnani iz države.

Istočasno je napadlo kitajsko brodovje britanske vojne ladje in tedaj se je Anglija odločila za energičen korak. 1841 je bil Kanton blokiran, mesto Amoy zavzeto, prav tako Ningpo, Vusung in Šanghaj. Kitajska je morala 1842 skleniti mir, plačati 21 milijonov dolarjev, odpreti pristanišča Kanton, Amoy, Fučou, Ningpo in Šanghaj, odstopiti Hongkong za večne čase Angliji in ji dati množico trgovskih ugodnosti. Imenovana pristanišča so bila otvorjena za vse narode; s Francijo je bil sklenjen trgovski dogovor 23. oktobra, z Ameriko 3. julija 1844. Kot posledica teh dogodkov je nastal 1849 na otoku Sučou angleški setlement, v prostem pasu med njim in kitajskim ozemljem pa francosko prebivališče. 1862, po drugem uporu Taipingov, so se na drugi strani naselili Amerikanci. Pripuščeni so bili krščanski misijonarji, pridobivanje nepremičnin je bilo dovoljeno in domačinom sprejem krščanske vere.

Posledice te vojne so bile za kitajsko mentaliteto neprebavljive in vlada mnogokrat ni mogla, mnogokrat pa tudi ni hotela izpolnjevati svojih obveznosti, posebno, kar se je tikalo misijonov in respektiranja tujcev. Vse to je privedlo do velike revolucije Taiping.

Namišljeni potomci domače dinastije Ming so ponovno poskušali zavladati in tako netili narodnostno gibanje. Z vso močjo je izbruhnilo po opijevi vojni. Eksaltirani Hung-Sinčuen je pometal vse bogove iz hiš in šol; vlada je sicer nastopila proti njemu, a rodova Hung (Kanton) in Akka sta se pridružila uporniku, ki je bil 1851 proglašen za vladarja. V kratkem času je obvladal vse ozemlje vzhodno od Tsekianga in južno od Jangtsekianga, 1853 je zasedel Nanking in se udomačil. Gibanje pa ni imelo potrebne discipline, zato ni napredovalo, ampak je zgubilo celo del pridobljenih pokrajin. Anglija in Francija sta izrabili gibanje in sta organizirali samostojno carinsko poslovanje, katero je bilo 1858 razširjeno na vsa pristanišča. Anglija je zahtevala otvoritev Kantonskega pristanišča na podlagi pogodbe iz l. 1842 in, ko ga ni dosegla, je zavzela vse utrdbe na Biserni reki in Kanton sam. To je bil začetek anglo-franko-kitajske vojne. A ker niso bili Evropejci dovolj močni, da bi uspehe takoj izkoristili, je pozvala kitajska vlada že itak sovražno ljudstvo k preganjanju tujega življa in k uničenju tujcev.

ŽELEZNIČARSKI SHOD V MESTNEM DOMU.

V četrtek ob 7. zvečer se je vršil v Mestnem domu javen železničarski shod, ki ga je sklicalo Udružneje jugoslovanskih narodnih železničarjev v namenu, da železničarji protestirajo proti nameravanim redukcijam ter proti znižanju urnin.

Protestni shod je otvoril predsednik UJNŽ g. **Jug**, ki je poleg številnih navzočih pozdravil še zastopnika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo **g. Mohoriča** in zastopnika Zveze industrijcev **g. inž. Šukljeta.**

V svojem nadaljnjem govoru je g. Jug naglašal, da je bila ljubljanska železniška direkcija radi nezadostnih kreditov že lansko leto prikrajšana, letos pa je novi proračun sestavljen tako, da mora neizbežno slediti redukcija železniškega delavstva. Najhujše pa je, da bo pri tem najbolj prizadeta Slovenija, ki ima največji železniški promet in najboljše delavstvo. Že sedaj propadajo naše proge, nihče se ne briga niti za njihovo vzdrževanje v tem obsegu in na tej višini, kakor so sedaj, kaj šele za njihov povzdig. UJNŽ je storilo dovolj korakov za izboljšanje nevzdržnega stanja, toda ne le železničarjev samih, temveč dolžnost predvsem gospodarskih krogov je, da nastopijo proti uničevanju našega železniškega prometa. Dolžnost vse slovenske javnosti je, da nastopi proti vsaki redukciji na železnicah.

Drugi govornik g. **Deržič** je poudarjal, da se razmere na naših železnicah od leta do leta slabšajo. Vrhovna uprava železnic se tekom let ni ničesar naučila, da bi spremenila sistem, ki uničuje živ in mrtev materijal na železnicah in z njim naše narodno gospodarstvo.

Lani je UJNŽ opozorilo funkcionarje generalne direkcije, da manjka 250 milijonov v proračunu za delavske plače. Toda to so takrat zatajili, pozneje pa so to morali priznati. Letos se zdi, da se ponavlja ista igra. Letos manjka 150 milijonov za delavske plače in od teh samo v Sloveniji 65 milijonov. Proračunske postavke se niso črtale po prevdarnosti, nego vsaka kar procentualno. Po novem proračunu so najbolj prizadete železniške delavnice v Mariboru, torej edine delavnice v državi z res kvalificiranim delavstvom. To pomenja zopet nove redukcije, z njimi v zvezi pa propadanje prometa in obenem tudi propadanje narodnega gospodarstva. Treba je odločujočim faktorjem povedati, da ni nikaka štednja, temveč zapravljanje, če se šteđi pri delavskih plačah.

Tajnik Trgovske zbornice g. **Mohorič** je zagotovil v imenu gospodarskih krogov, da bodo ti krogi vedno podpirali stremljenja železničarjev, od katerih odvisi v glavnem položaj našega prometa. Tudi na železniški konferenci v Beogradu meseca novembra lanskega leta je zavzela ljubljanska Zbornica isto stališče, povdarjajoč, da ne gre fantazirati o bodoči železniški mreži, dokler propada to, kar imamo. Govornik je grajal ekonomijo z vagoni ter navedel nekatere kričeče absurdnosti, kako se pri nas gospodari. Naša zahteva je neokrnjena ljubljanska direkcija, ki naj se upravlja sama. Preko slovenskih prog gre največji tranzit v Srednji Evropi in že zato so dosedanje dotacije znatno prenizke. Govornik obljubi, da bodo gospodarski krogi podpirali vsako akcijo, ki stremi za izboljšanjem prometnega stanja.

Slično izjavo, kakor g. **Mohorič** je podal tudi tajnik Zveze industrijcev inž. **Šuklje.**

Nato je bila prečitana sledeča, soglasno sprejeta resolucija:

Železničarji zbrani na javnem shodu Udruženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, dne 24. marca 1927 v Mestnem domu v Ljubljani ugotavljajo, da so dodeljeni krediti ljubljanski direkciji za vzdrževanje prometa nezadostni. Redukcija osebja v direkciji in eksekutivi (prometu, gradbi itd.) ni na mestu, ako se hoče imeti promet v dosedanji izmeri. Slovenski železničarji odločno protestirajo proti redukciji bodisi nastavljenega osebja bodisi delavstva, ker pomeni taka redukcija upropaščenje železnic v Sloveniji in s tem v zvezi gospodarsko propadanje ne samo Slovenije, temveč cele države.

Slovenski železničarji odločno vztrajajo na popolnem uveljavljenju 8-urnega delavnika, na odmeri plač in mezd na podlagi eksistenčnega minima za življenje. ter bodo vodili borbo do skrajnosti za te svoje pravice. Slovenski železničarji zadnjič apelirajo na slovensko javnost, na vse politične stranke in gospodarske korporacije, da te ob 12. uri solidarno povzdignejo svoj glas za obstoj železnic v Sloveniji in gospodarski obstoj slovenskih železničarjev.

USODA SLOVENSKIH GOSPODARSKIH ZAVODOV POD ITALIJO.

Po zakonski odredbi od lanskega leta se morajo vse zadruge vpisati v centralno zvezo, ki je seveda v fašistovskih rokah. Tako so se take zadružne organizacije, ki so včlanjene pri Zadružni Zvezi v Trstu, po tej včlanile tudi pri ravnokar omenjeni osrednji ustanovi.

To pa seveda ni oviralo, da je istrski prefekt pod pritiskom fašistovskega vodstva v Puli odredil razpust odbora štirih slovanskih zadrug v Istri in jim postavil na čelo komisarja. Ostalo je pri tej odredbi kljub temu, da se je zavzel za ta društva celo zastopnik osrednje organizacije iz Rima. Z odlokom od 6. novembra 1926 o zaščiti prihrankov se je poverilo nadzorstvo nad poslovanjem vseh zadrug z omejeno zavezo Banki d' Italia. Pred vsem bo morala banka ugotoviti, ali ima zavod predpisano zadostno glavnico (v nasprotnem slučaju se mora zavod razpustiti) in ako se investira denar, prejet na hranilne vloge, posebno, da se dajejo previsoka posojila poedincem in da se dovoljena previsoka posojila čimprej izterjajo.

S kr. odlokom-zakonom od 10. februarja 1927 pa se omeji število hranilnic (s pupilarno varnostjo) in zastavljalnic.

Vsi taki zavodi, kojih vloge so bile 30. junija 1926 manjše od pet milijonov, se morajo združiti z že obstoječo posojilnico v glavnem mestu pokrajine ali sosednje pokrajine. Toda tudi glede takih zavodov, kojih vloge so sicer bile ob tistem času večje večje od 5 milj., toda manjše od 10 miljonov, sme minister za nacionalno ekonomijo odrediti fuzijo s posojilnico v glavnem mestu pokrajine. S tem odlokom bi morala predvsem prenehati Splošna posojilnica v Trstu.

6. t. m. se je vršil v Pulju sestanek za »finančno sanacijo istrske trgovine«. Sestanka so se udeležili puljski prefekt Cavalieri, od Zveznega kreditnega zavoda (Istituto federale di crediti), v Benetkah, kateremu je podrejena tudi Julijska krajina, predsednik Max Rava in glavni ravnatelj Friederic seni, fašistovski pokrajinski tajnik Mrach s celotnim fašistovskim direktorijem, senator Chersich za kr. upravno komisijo za puljsko pokrajino in druge take ličnosti.

Prefekt je v svojem otvoritvenem govoru povdarjal, da morajo lokalni interesi izginiti pred pokrajinskimi in državnimi interesi.

Ravnatelj Friederichsen je v svojem govoru izrecno povdarjal, da morajo izginiti vse antagonistične pozicije v gospodarskih zavodih, ki nimajo več pravice, da obstojijo.

Kaj si je lahko misliti pod temi besedami, nam govori dovolj jasno, ako vpoštevamo, da se je sestanka udeležil poslanec Mrach, ki je že ponovno zahteval, da se morajo zapreti vsi slovanski gospodarski zavodi v Istri. In da gre stremljenje puljskega prefekta za tem, da bi se združilo vse gospodarsko življenje v eno samo zvezo v Puli, ki naj bi bila naravno izključno v fašistovskih rokah. Kaj bi to pomenilo, je Slovanom pod Italijo predobro znano.

Karel Čapek:

Pismo iz Italije.

Morje.

Jadransko, Tirensko, Afriško, Jansko, Ligursko; modro, zeleno, jekleno-sivo, biserno, zlato in črno; mrtvo, drenjajoče, bučeče in spenjeno; da ne pozabiš nobenega teh spremenljivih obrazov. Ne govori, ne poskušaj govoriti o igri valov; skoraj jokal si na obali v Rimini, tako si hrepenel po vsem na svetu, ko se je val za valom polagal k tvojim nogam in odložil k njim svojo mavrično peno, ki se je seedila v slino, ti si pa pobiral školjke in se spominjal vsega, kar je bilo in česar ni bilo.. In Sorrentska voda, ki je bolj modra kot vsaka druga voda na svetu, in v Salernu morje, ki ti je oslepilo oči s svojim okrutnim leskom, — ognjenim in ogromnim mečem, voda v Genovi, ki smrdi po sodu in v Ostiji, ki je belo progasta, in mavrično morje tam doli, pri Girgenti, v resnici posvečeno Galateino morje, kajti sam si videl nekaj čudovitega, a bilo je predaleč; Messinska ožina, vsa posuta z lučicami na obeh obalah, in morje pri Arenelli, kjer so skale zlate in črne krave stopajo v vodo, in pod Taormino, kjer dela breg tako divno arabesko, da jo moraš opazovati po cele ure in ti ostane nepojmljiva, in kraji, katerim ne veš več imena in kjer se meša trašno modrina, vročina, v srce segajoče riganje oslov, dozorevanje pomaranče in spretno šviganje gaščaric v en sam, skoraj podzavesten dojem, začinjen z vonjem odpadkov.

A to ni vse: so še zagoreli ribiči, ki brodijo po popka po vodi in vlečejo mreže; drugi, ki snemajo jadra črnih ladij in odnašajo kože rib in drugi, katere vidiš s svetlim rtom jadrenice rezati obzor in pri katerih bi hoteli biti; dalje pristanišča, velika, kjer brni, kot v tovarni, pa do ribiških, kjer gnila voda oplakuje obrasle trebuhe jadernic, kakor je na primer krasna in smrdljiva Cala v Palermu, in do najmanjših, malih zalivov med skalami, kjer se ziblje edina ladjica, da te pri njenem pogledu obide žalost. K temu prištej ribe na trgu, svetle in mavričaste ribice, srebrne sardine, tonske morske bike, razčetrtene v Palermu, ogabne kakteje in sluze, katere jedo v Napoliju, črne jegulje, ribe bele, kot ženska pleča, zlate, modre in rdeče, in strašno lepo morsko golazen, ki te je omamila v napoljskem akvariju: žafranaste vetrnice, pajčolannaste plesalke, brezsnovne kumare z mavričnimi rosami, Crookesove trobente, ki so stkane iz meglice, v kateri utriplje mavričen tok, morske rožice, samotarske rake, te prezagrizene ruvače, morske jezike, ki opisujejo prekrasne vijuge, spake in cvete, stvarstvo, ki zmeša vse, kar si kdaj mislil o življenju.

A najkrasnejša in najdivnejša od vsega je voda, ki ostaja za teboj.

Dnevne vesti.

NEVARNI REKRUTI.

Je že tako običaj, da pri nas gredo novinci k vojakom meseca marca. Ker ni drugače mogoče, se prevažajo novinci v velikih vojaških transportih v svoje garnizije.

To tudi ni nič posebnega, če se ne bi letos Jugoslavija »tako silno pripravljla na vojno proti Italiji, kakor kleveče fašistovski tisk.

Toda letos je stvar čisto drugačna in vsaka stvar je veliko bolj nevarna ko sicer in tako so italijanski listi utemeljevali svojo kampanjo tudi v tem, da se po vsej Jugoslaviji prevažajo čete. Pa to so bili sami rekruti.

Čast rekrutom, ki so Italijanom strah in trepet, še predno so postali — vojaki.

— **Velike redukcije pri zagrebški železniški direkciji.** Predvčerajšnjim je bilo odpuščenih v območju zagrebške železniške direkcije okoli 500 uslužbencev. Tako obširne redukcije osobje pač ni pričakovalo. Iz vseh oddelkov službenih mest so bili postavljeni enostavno na cesto, tudi dolgoletni nastavljenci, brez ozira na njihove rodbinske razmere. Vsi reduciranci so odpuščeni z dnem 31. marca, tako da ne dobe dne 1. aprila nobene plače več.

— **Delegacija beograjske mestne uprave v Pragi.** Te dni je prispela v Prago delegacija beograjske mestne uprave. Naloga delegacije, ki šteje 14 članov, je, da prouči praške komunalne naprave, po katerih vzorcu naj bi se eventualno reformirale beograjske komunalne naprave. Delegaciji je bil prirejen na kolodvoru prisrčen sprejem.

— **Novinarski dom v Zagrebu.** Zagrebška mestna občina je podarila novinarski organizaciji stavbišče za zgradbo novinarskega doma. V poslopju bodo prostori za sestanke in seje, kavarna in stanovanja za novinarje.

— **Izlet beograjskih tehnikov v Francijo.** Ob velikinočnih počitnicah napravijo slušatelji tehniške fakultete beograjske univerze izlet v Francijo. Dijaki posetijo Paris, Lyon, Grenoble in Marseille. Izlet, ki bo imel bolj značaj študijskega potovanja, bo trajal tri tedne.

— **Delavska zbornica razglaša.** Razne tvrdke in drugi interesentje, ki se v raznih zadevah osobito v zadevah inozemskih delavcev obračajo na Delavsko zbornico svoje vloge mnogokrat tudi kolekujejo. Tako kolekovanje je nepotrebno, ker so vse vrste vlog na Delavsko zbornico kolekovine proste. Vloge v zadevah zaposlitve inozemskih delavcev, ki so namenjene Oblastni inšpekciji dela in ki se jih radi skrajšanja uradovanja vlaga lahko tudi po Delavski zbornici pa se morajo kolekovati z Din 25.—.

— **Preureditev tirov na železniški postaji v Kamniku.** Ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani namerava preurediti po predloženih načrtih tirne naprave na postaji v Kamniku. Za preureditev je treba odkupiti nekaj tujega sveta. V ta namen se vrši dne 7. aprila komisijski ogled. Komisija se sestane na postaji v Kamniku po prihodu prvega osebnega vlaka iz Ljubljane.

— **Za Jugoslovensko Matico.** Mestni Savez zavarovalnic za Slovenijo v Ljubljani je nakazal v počaščenje spomina blagopokojnega ravnatelja zavarovalne družbe »Dunav« v Ljubljani, g. Jakoba Welley, tukajšnjemu pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice Din 1000.—. Iskrena hvala!

— **Natečaj.** Glavni odbor Podmladka društva Rdečega križa v Beogradu je sklenil izdajati gledališke igre za deco s higijensko in humano vsebino v smislu katerekoli točke Podmladkovega programa. Sprejete igre se bodo nagradile po 1000 (tisoč) dinarjev od tiskovne pole za originalno delo, a po 500 (petsto) dinarjev za prevod. Igre naj obsegajo največ eno tiskovno polo. Spise je pošiljati oblastnemu odboru Podmladka društva Rdečega križa v Ljubljani. Natančnejša pojasnila je dobiti v pisarni Podmladka Rdečega križa v Beogradu.

— **Reka v stiskah.** Reška trgovinska in obrtna zbornica je predložila v Rimu spomenico, v kateri zahteva, da se otvori v svrho zopetne povzdige prometa v Reki čimpreje italijanska konzularna agentura. Spomenica zahteva razventegа uvedbo živinskega sejma v Reki ter specijelne izvozne tarife. Iz tega je razvidno, da je položaj v Reki dandanes zelo težak, da, takorekoč nevzdržen ter da pričakujejo reški gospodarski krogi rešitev edinole od izvoza iz jugoslovanskega zaledja. Končno zahteva spomenica vzpostavitev pomorske proge Ravena—Trst—Reka. Neki drugi memorandum zahteva, da se vzpostavi čimpreje zopet zveza z Madjarsko ter naglaša, da je Reka pripravljena ustreči vsem madjarskim zahtevam. Značilno je, da se naglaša v obeh spomenicah, da se nahaja Reka dandanes na robu propada, pravtako zanimivo je, da so dobili reški uradniki ukaz, da se čimpreje nauče srbohrvaščine in slovenščine.

— **Razpisane sodne službe.** Odda se pri okrajnem sodišču v Litiji poduradniško mesto, v podrejenem slučaju mesto sodnega sluge, pri okrožnem sodišču v Celju mesto sodnega sluge, pri okrajnem sodišču v Murski Soboti pa mesto pisarniškega pomočnika (pisarniške pomočnice) — zvaničnika (zvaničnice). V prvih dveh slučajih je oddati prošnje do dne 10. aprila, v zadnjem pa do dne 8. aprila. Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 32 od 24. t. m.

— **Razpisano mesto zobnega zdravnika.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev razpisuje mesto pogodbenega zobnega zdravnika za ordinacijo dveh ur na dan v ambulatoriju. Plača 2500 Din na mesec. Prošnje je vložiti do dne 15. aprila 1927. Podrobnosti glej v Uradnem listu št. 32 od 24. t. m.

— **Iz zdravstvene službe.** Imenovani so: dr. Leopold Mejač za okrožnega zdravnika v zdravstvenem okrožju Kočevje, dr. Ivan Lovšin za okrožnega zdravnika v zdravstvenem okrožju Laško, dr. Ivan Bajželj in dr. Janko Pompe pa za zdravnika-pripravnika pri splošni bolnici v Ljubljani.

— **Iz državne službe.** Trajno so upokojeni: višji finančni svetnik dr. Janko Podnebšek v Ljubljani, inspektor tobačne tovarne Josip Kosem v Ljubljani ter višji davčni upravitelji Jakob Milavc v Ljubljani, Alojzij Kovačič v Mariboru in Franc Stadler v Celju.

— **Iz poštne službe.** Šef personalnega oddelka poštnega in brzojavnega ravnateljstva v Novem Sadu Vladimir Kos je premeščen kot poštni nadzornik k poštnemu in brzojavnemu ravnateljstvu v Ljubljani. Višji kontrolor poštnega in brzojavnega ministrstva Anton Dietz je trajno upokojen.

— **Boj zoper vivisekcijo v Avstriji.** V Avstriji se bore, kot smo že poročali, ljudje, ki imajo srce tudi za živali, že dalje časa zoper vivisekcijo. V zvezi s tem gibanjem je bil vložen te dni v dunajskem parlamentu zakonski predlog, ki zahteva sledeče: znanstvene, z bolečinami združene poizkuse na živih živalih smejo delati odslej samo profesorji, docenti in asistenti za visoke šole v posebnih nalašč v to določenih laboratorijih. Absolutno prepovedani naj bodo poizkusi, ki služijo samo v to, da demonstrirajo dijakom dihanje in obtok krvi. Zakonski predlog zahteva dalje, da naj se živali, ki so bile pred poizkusom omotene, v slučaju težkih poškodb usmrte še predno pridejo zopet do zavesti. Strupi, ki ukinejo samo svobodo gibanja, ne pa tudi občutljivost za bolečine se pri poizkusih z živalmi ne smejo uporabljati. Za prestopke določa zakonski načrt zaporne kazni do enega meseca, pri obremenilnih okoliščinah in v ponovnih slučajih celo do treh mesecev.

— **Polet na južni tečaj.** Rihard Bird, ki je poletel lansko leto na severni tečaj, namerava poleteti letos preko južnega tečaja. Njegova ekspedicija, ki nastopi potovanje meseca septembra, bo obstojala iz več ko 100 oseb, ker bo imela številen štab znanstvenikov.

— **Na Madjarskem je 1,000.000 analfabetov.** Po najnovejši statistiki madjarskega prosvetnega ministrstva znaša število analfabetov na Madjarskem trenutno vsega skupaj 1,000.000. Pri tem so vštete vse osebe, ki so dopolnile šesto leto svoje starosti. Madjarska šteje danes 8,000.000 prebivalcev, armada nepismenih ljudi je torej precej številna, da ne rečemo ogromna. Madjarsko prosvetno ministrstvo je sklenilo, da podvzame v svrho pobijanja nepismenosti kar najbolj energične korake.

— **Prisilno zdravljenje alkoholikov v sovjetski Rusiji.** Kot poročajo iz Moskve, je naročil pristojni komisarijat svojim podrejenim organom, da imajo z izvajanjem nedavno uzakonjenih določb glede prisilnega zdravljenja alkoholikov takoj pričeti. — Tudi pri nas vidimo tuintam slučaje, ki govore za to, da bi bilo prav in koristno, če bi se uvedlo obligatorično zdravljenje alkoholikov tudi v Jugoslaviji.

— **Konkurzi.** Razglašen je konkurz o imovini Rudolfa Anderliča in Matilde Anderlič, trgovcev in posestnikov v Ormožu ter konkurz o imovini Amalije Podgornikove, neregistrirane trgovke v Metliki.

— **Policijska racija v Sarajevu.** Sarajevska javnost se razburja po pravici radi mučnega dogodka, ki se je pripetil tam te dni. Ob 11. uri zvečer je podvzela namreč policija racijo na sumljive elemente. Racijo je vodil mlad, neizkušen uradnik, ki je dal več dam iz najboljše družbe, ki so sedele po kavarnah ter poslušale godbo, ali pa čakale na svoje soproge, enostavno aretirati in odgnati na stražnico. Tam so jih enostavno zaprli ter predstavili službujočemu uradniku šele čez 24 ur. Službujoči uradnik je takoj uvidel, da je ustrelil njegov mladi kolega velikega kozla, zato se je damam kar najvljudneje opravičil ter jih izpustil nemudoma na svobodo. Sarajevski tisk opravičeno zahteva, da se poveri vodstvo racij v bodoče samo starejšim, izkušenim uradnikom.

— **Ker niso imeli označenih cen,** so bili obsojeni po zakonu o pobijanju draginje sledeči trgovci: pred okrajnim sodiščem v Kamniku: Andrej Kovač, mesar v Domžalah, na 12 ur zapora in na 100 Din denarne globe; pred okrajnim sodiščem v Mariboru: Antonija Hanžel, trgovka v Krčevini, na 12 ur zapora in na 50 Din globe; pred okrajnim sodiščem v Ljutomeru pa Štefan Benčik, trgovec v Čakovcu, Marija Ulbl, trgovka v Mariboru, Ladislav Gutman, trgovec v Čakovcu in Franjo Bradel, trgovski pomočnik v Buzovcu, vsak na 12 ur zapora ter vrhutega: Marija Ulbl na 50 Din denarne globe, ostali pa vsak na 100 Din denarne globe.

— **Poslanec in orožnik.** Iz Osijeka poročajo: V selu Podravska Moslavina se je odigral te dni razburljiv prizor. V tamkajšnji gostilni se je namreč zabaval s svojimi prijatelji narodni poslanec, nikićevec, Ivan Bajčuraga, ki je sicer imovit kmet. Herkulično močnega moža je pozval neki orožnik na rokoborbo. Bačmaga je pristal ter treščil orožnika po daljši borbi ob tla. Ta poraz je gospoda orožnika tako razljutil, da se je zakadil v Bačurago, hoteč ž njim dejansko obračunati, toda naletel je slabo. Bačuraga mu je naložil prav poštene batine. Tepeni orožnik je nato hitel iz gostilne ter oddal skozi okno iz službene puške na Bačurago strel, ki pa ni nikogar zadel. Rabijatnega orožnika so zaprli.

— **Radi prepočasne vožnje — pobesnel.** Iz Bratislave poročajo: Te dni se je odigral na nekem potniškem vlaku na progi Bratislava—Tirnava razburljiv prizor. V zadnjem vagonu je sedel mlad mož, ki se je jezil radi prepočasne vožnje. Nenadoma je planil kviško, hitel na platformo, splezal na streho vagona, skakal z opičjo spretnostjo z vagona na vagon, dokler ni prišel na tender. Od tam je skočil ničesar slutečemu sprevodniku na rame, mu iztrgal iz rok lopato ter ga odrinil na stran, nakar je zaklical sprevodniku in kurjaču: »Pokažem vama, kako je treba voziti.« Na lokomotivi se je razvila ljuta borba, v kateri je mož končno podlegel. Ko so ga aretirali, je dejal, da je detektiv, pozneje je izjavil, da je filmski igralec, končno pa so ugotovili, da je identičen s trgovskim potnikom Viktorjem Picklom iz Brna.

— **Nenavaden dokaz ljubezni.** V splošni bolnici v Celju je umrl posestnikov sin Fran Cilinšek, ki je bil pripeljan v bolnico z globoko rano v srcu. Cilinšek je izjavil prvotno, da je dobil ubodljaj v prepiru s prijatelji, pozneje je pa priznal, da se je zabodel sam in sicer zato, da bi prepričal ljubico, ki se mu je izneverila, kako zelo jo ljubi.

— **Samomor živinozdravnika na Dunaju.** Te dni je zavžil na Dunaju v samomorilnem namenu večjo dozo morfija živinozdravnik Ferdinand Buck iz Loebersdorfa. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je kmalu nato umrl. Iz pisma, ki ga je zapustil, je razvidno, da je gnala živinozdravnika v smrt beda.

— **Velika avtomobilska nesreča** se je pripetila te dni, kot poročajo iz Bratislave, v bližini kopališča Kudove. Neki tovorni avtomobil, na katerem se je nahajalo 70, od dela se vračajočih delavcev, se je prevrnil v globok prepad. Doslej so izvlekli iz prepada 7 mrtvih in 18 težko poškodovanih.

— **Krvava rodbinska drama.** Delavec Stiefel v Curihu je živel s svojo ženo zadnja leta v večnem prepiru. Končno je vložila žena tožbo na ločitev zakona. To je Stiefla silno razjezilo. Te dni, na predvečer procesa, se je napil, nato pa ustrelil ženo, vse štiri otroke in samega sebe. Ko je udrla policija v njegovo stanovanje, sta bila dva otroka še pri življenju, tekom noči sta umrla.

— **Komunistični kravali v Berlinu.** Te dni je prišlo v Berlinu, ob priliki komunističnih demonstracij, do velikih izgredov. Na večih krajih so napadli komunisti policijo, ki je bila končno, ker ni bilo drugega izhoda, primorana, da je vporabljala strelno orožje. Pri tem je bilo kakih 15 do 20 demonstrantov ranjenih. Natančno število se ni dalo ugotoviti, ker so demonstranti večino svojih ranjenih tovarišev odnesli seboj.

— **Posledice prokletstva.** Budimpeštansko kazensko sodišče je obravnavalo te dni nenavaden slučaj: V hiši Matije Salma je stanoval trgovec Ivan Wester s svojo rodbino. Ko je bil na Madjarskem zakon o zaščiti najemnikov ukinjen, je Salma Westru odpovedal stanovanje. Ko je prejel Salma sodnijski odlok, je vzkliknil razburjeno: »Preklinjam hišnega posestnika s prokletstvom Svetega pisma. Tekom leta dni naj ga črta vsegamogočni Bog iz knjige živih.« Hišnik, ki je bil pri teatralični sceni navzoč, je sporočil stvar prizadetemu Salmi. Salma se za stvar ni niti zmenil. Ko pa je sedel natančno po preteku leta dni pri svoji pisalni mizi, se je zgrabil nenadoma za prsi, omahnil in padel mrtev pod mizo. Zadela ga je kap. To je bil pač slučaj. Kljub temu pa so spravljali babjeverni ljudje smrt prokletega hišnega posestnika v zvezo z besedami, ki jih je bil izrekel dan pred njegovo smrtjo ogorčeni Wester. Med sožalnimi pismi, ki jih je prejela vdova umrlega Salme je bila tudi karta zakonske dvojice Wester. Na karti so bile napisane besede: »V spomin od rodbine Wester: 6. marca 1925 do 6. marca 1926.« Vdova umrlega hišnega posestnika je vložila radi te karte tožbo, češ, da sta Wester in njegova boljša polovica lega. Te dni se je vršila obravnava. Seveda sta Wester in njagova boljša polovica prisegala pri živih in mrtvih, da jima ni prišlo niti v spanju na misel, kar trdi obtožba, temveč da sta hotela izraziti vdovi samo svoje sožalje; toda sodnik je bil drugega mnenja in izrekel je sodbo, s katero sta obsojena Wester in njegova soproga na 100 pengö globe in plačilo stroškov.

Najceneje nakupite izgotovljene

moške obleke

od Din 400'— naprej)

in obleke za dečke po izredni nizki ceni, kakor tudi spomladansko volneno blago, šifon in kontenino, kambrike in vse manufakturno blago, moško in žensko perilo itd. pri

M. BENEDIK, Ljubljana,

Kette-Murnova c. 8 (prejšnja Martinova cesta).

Obleke po meri.

Ljubljana.

1— **Imenovanje sosveta na magistratu.** Z ukazom notranjega ministra je bil prideljen komisarju ljubljanske mestne občine sosvet, v katerega so imenovani: dr. Vladimir Ravnihar, dr. Valentin Rožič, dr. Ivan Stanovnik, Ivan Nep. Jeglič, in Jože Pirc.

— **V sosvet Ljubljanske mestne hranilnice** je imenovan bivši župan ljubljanski Ivan Hribar.

1— **V dramskem gledališču** prirede dne 29. marca ob 8. uri zvečer dijaki in dijakinje trg. akademije v Ljubljani ter gojenke trg. tečaja na ženski realni gimnaziji v Ljubljani dve predstavi: »Ujeti ptiček«, veseloigra iz konca 18. stoletja in »Tretja podružnica«, vesela enodejanka iz gospodarskih krogov. Ker je čisti dobiček namenjen stavbnemu fondu društva »Trg. akademija v Ljubljani« opozarjamo javnost, zlasti trgovsko, na to prireditev.

1— **7. redni občni zbor Narodne galerije** se vrši danes, v soboto ob petih v Narodnem domu, I. nadstropje. Na udeležbo vabi Narodna galerija.

1— **Slovensko zdravniško društvo** ima nadaljevanje občnega zbora v petek, dne 8. aprila 1927 ob 8. uri zvečer v restavraciji »Ljubljanski dvor«.

1— **Občni zbor »kluba ljubiteljev ptičarjev«** se vrši 1. aprila t. l. ob 20. uri v restavraciji »Ljubljanski dvor«. Odbor.

1— **Tatvine.** Posestniku Alojziju Arharju v Zgornji Šiški je neznanec odnesel iz gozda za 2500 Din lesa. V stanovanje služkinje Ane Skubičeve v Mostah je vlomil neznan tat in odnesel za 653 Din razne ženske obleke. Sumi se, da je tatvino izvršila kaka ženska. — Peku Ivanu Jakinu na Sv. Petra cesti je nekdo, ki mu morajo biti razmere dobro znane, odnesel iz skladišča dve vreči moke za peko. — Voznik Leopold Markič je izgubil na Iški cesti vrečo moke, vredno 450 Din, last trgovca Markiča iz Cerkelj. Moko si je prilastil neki navidezno znan moški. — Odvetniškemu kandidatu dr. Sigmundu Ferdinandu je neki uzmovič ukradel v kavarni »Union« 1200 Din vredno zimsko suknjo.

1— **Policijski drobiž.** Policija je aretirala dve vlačugi. Prijavljeno je: 1 pasji ugriz, 1 izsleditev dolgoiskanega individuja, 1 prestopek zglaševalnih predpisov, 1 slučaj prepovedane hoje ob železniški progi in 6 cestnopolicijskih prestopkov.

JUSTIFIKACIJA V VARAŽDINU.

Predvčerajšnjim ob pol sedmih zjutraj je bil justificiran v Varaždinu kmet Juraj Božič, ki je, kot smo svoječasno poročali, umoril in oropal lansko leto skupno z Velimirom Nemcom in Matijo Duhom gostilničarja Doličkega. (Nemec je bil obsojen na 20, Duh na 10 let ječe, Božič pa na smrt.)

Ko so mu dan pred eksekucijo prečitali sodbo in sporočili, da bo naslednje jutro obešen, je bil docela miren. Nato je hodil vso noč po celici gori in doli, proti jutru pa se je izpovedal in prejel obhajilo.

Ko so ga prignali na morišče, bi si bil rad življenje še nekoliko podaljšal. V ta namen je dal po svojem zagovorniku senatu sporočiti, da je izvršil razven roparskega umora v družbi Nemca in Duha tudi več tatvin. Sodišče je poizkus zavlačevanja izvršitve smrtne obsodbe zavrnilo.

Pod vešali je prosil krvnika Mausnerja in njegovega pomočnika, da naj ga nikari dolgo ne mučita. V zadnjem trenutku je zaklical: »Gospodje sodniki in slavno občinstvo, odpustite mi!«

Božičeva justifikacija je tekom zadnjih treh let v Varaždinu peta, dočim ni bila preje v Varaždinu izvršena celih 35 let sobena smrtna obsodba.

IZ POROČILA SOCIALNO-POLITIČNE UPRAVE MARIBORSKE MESTNE OBČINE ZA LETO 1926.

Dogajajo se pa tudi slučaji — in sicer ne redki — da se matere ne znajo dovolj potegovati za svoje pravice napram očetom nezakonskih otrok. Tako jih je več, ki imajo po več otrok, vsakega z drugim očetom, ne dobivajo pa od nobenega alimentacij ter jih na sodniji niso niti prijavile. Zato je bilo na seji mestnega mladinskega dne 30. novembra 1926 sklenjeno, da se osnuje za vse take in druge slučaje v smislu obstoječih zakonov generalno varuštvo za otroke in da bo s tem zadoščeno njihovi zaščiti. Kljub temu pa še bo treba vedno iskati ljudi, ki bi se zavzeli za sirote.

g) Mestno dnevno zavetišče.

Mesto Maribor ima ta čas še samo 1 mestno dnevno zavetišče, a mestni občinski svet je že ponovno povdaril potrebo, da se osnuje še vsaj dvoje takih dnevnih zavetišč, kar se bo skušalo tudi čimprej uresničiti. Skrb za sedanje dnevno zavetišče pa se je leta 1926 povečala v tem, da se je osnoval zanj poseben kuratorij, ki je predložil občinskemu svetu svoj pravilnik in ki ga je občinski svet tudi potrdil. Najprimernejši pa je bil sklep občinskega sveta v tem, da dobi dnevno zavetišče lastne prostore v bivši vili Langer v Ljudskem vrtu, kamor se preseli spomladi leta 1927. Po možnosti se bo leta 1927 to poslopje povečalo z nadzidavo I. nadstropja, pred poslopjem pa se uredi splošno centralno otroško igrišče.

V dnevnem zavetišču je bilo leta 1926 skupaj 92 dečkov in deklic, ki so po ugotovljenem pregledu samo sirote in otroci ravnih delavskih starišev. Vsi ti otroci pridejo po končanem šolskem pouku proti poldnevu v zavod, kjer dobijo brezplačni obed, popoldne

PEČE
LE Z

Dr. OETKER-
JEVIM
BACKINOM

najboljše recepte pošilja na željo brezplačno in poštnine prosto
DR. OETKER, d. z o. z., MARIBOR.

pa južino in ostanejo do 17. ure pod nadzorstvom učnih moči. Stariši in redniki otrok so s tem neovirani pri svojem delu, otroci pa so pod nadzorstvom in se ne klatijo po ulicah. Vseh izdatkov za dnevno zavetišče je bilo leta 1926 Din 139.819·10.

h) Nadzorstvo nad vajenci.

Dalj časa se je že opažalo, da so bili vajenci popolnoma puščeni iz potrebne zaščite, dasi so zato zakonski predpisi. Socialnopolitični urad je vršil leta 1926 nadzorstvo nad 659 vajenci in 313 vajenkami, ki so pripadali poedinim zadrugam in ki so podeljeni na sledeče poklice:

Trgovci: 115 vajencev, 52 vajenk; krojači in šivilje: 40 vajencev, 247 vajenk; gostilničarji: 24 vajencev; mesarji: 16 vajencev; kovači: 10 vajencev; peki: 35 vajencev; stavbeniki 39 vajencev; tesarji in studenčarji: 8 vajenci; zlatarji: 11 vajencev, 1 vajenka; brivci: 15 vajencev, 7 vajenk; kovinarska stroka: 224 vajencev; splošna obrtna zadruga: 68 vajencev, 3 vajenke.

Obrtni oblasti je bilo prijavljenih več slučajev protizakonitega zaposlenja vajencev v kovinarski stroki največ brezposelnih pojetniki pri 5 pomočnikih po 15 vajencev, kar je v nasprotju z odločbo velikega župana mariborske oblasti od 21. avgusta 1926. To se je dogajalo kljub temu, da je ravno v kovinarski stroki največ brezposelnik pomočnikov. Ti slučaji in še druge potrebe so povzročili, da je mestni mladinski svet na svojih sejah 30. novembra in 16. decembra 1926 sklenil ustanoviti s sodelovanjem Borze dela čimprej posvetovalnico za izbiro poklicev.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 26. marca: »Gobsek«. Delavska predstava pri znatno zniženih cenah. — Izv.

Nedelja, 27. marca: ob 20. uri: »Danes bomo tiči«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Pondeljek, 28. marca: »Macbeth«. — Red B.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri.

Sobota, 26. marca: »Mrtve oči«. — Red E.

Nedelja, 27. marca: ob 15. uri: »Tajda«. — Izven.

Pondeljek, 28. marca: zaprto.

Opozarjamo na delavsko predstavo v ljubljanski drami in sicer v soboto zvečer, ko se vprizori Hasencleverjeva drama »Gobsek« pri znatno znižanih dramskih cenah.

V prihodnjih 14 dneh bodo v ljubljanskem gledališču sledeče premijere: V operi Rožickyjeva opera »Eros in Psyche« ter operета »Orlov«, v drami pa Nestroyeva burka »Lumpacij vagabund«. Predvidoma bodo premijere 30. marca, 2. in 6. aprila.

Sport.

NOGOMETNE TEKME V LJUBJANI.

Kot prva ste se srečala v pomladni prvenstveni sezoni drugorazredna kluba Reka : Krakovo.

Reka : Krakovo 4:2.

Tekma je bila odigrana v še precej mirnem tempu. Nasprotnika sta si bila skoro enako močna in je Reki prinesla zmago le sreča. V splošnem je opaziti, da gojijo drugorazredni klubi mirnejšo igro.

V pokalnem semifinalu pa sta si stala nasproti Ilirija : Hermes. Pričakovala se je že vnaprej ostra in ogorčena borba za zmago.

Ilirija : Hermes 7:3.

Hermes takoj v početku pritisne z občudovanja vredno silo na ilirijanska vrata in tudi takoj v prvih minutah doseže gol. Slediio izmenjavajoči se napadi, tekom katerih se Iliriji posreči tudi kmalu izravnati. V kratkem času nato zabije Ilirija po vrsti 2 gola, pri katerih pa ima svoj delež tudi nesporazumljenje Hermesove obrambe. Hermes skuša z vso silo izenačiti kar pa se mu ne posreči. Doseže le enajstmetrovko, katero tudi izrabi. V nadaljnjem poteku igre doseže Ilirija še štiri goale in Hermes enega. V splošnem rezultat ne odgovarja poteku igre. Ilirija je bila pač tehnično boljše moštvo, dočim se je pa Hermesovo moštvo odlikovalo z izredno požrtvovalnostjo, ugajala je posebno njegova napadalna vrsta, ki pa je zastreljala precej skoro sigurnih šans. Tudi od krilske vrste je bila premalo podpirana, ker je ista igrala le preveč defenzivno.

Sodnik g. Kramaršič dober in objektiven. Pripomniti pa moramo, da naj se igralci in tudi publika že vendar enkrat odvadijo neslanih opazk na sodnika. Dosežejo itak največkrat baš nasprotno od onega, kar hočejo.

Profesionalne rokoborbe za svetovno prvenstvo na Dunaju. Sedmi dan je prinesel sledeče rezultate: v lahki teži premaga Francoz Chevalier Dunajčana Martinija v 4 : 37 min. s potegom za glavo, Čeh Mrna vrže Dunajčana Machowetza v 2 : 32 s podprijemom v stoji, Čeh Blahovec pa položi Ogra Barothija v 40 : 47 z lučalnim prijemom. — V težki teži vrže Estonec Jaago Čehoslovaka Pokescha v3 : 12 s potegom za roko, kozak Paradanov in Dunajčan Steinbach se borita 25 min. neodločeno, Čeh Motka pa porazi Srba Mihajlovića v 7 : 28 z roulado.

O obojeročnem teznem dvigu so vladali dolgo časa v težkoatletskih krogih dvomi glede pravilne izpeljave te vaje. Sedaj je pa mednarodni težkoatletski savez v Parizu podal izjavo, glasom katere se mora ročka s prostim dvigom spraviti na prsa, ki se jih mora z drogom dotakniti, nakar se po kratkem odmoru dveh ali treh sekund začne potiskati ročka navzgor.

Nov svetovni rekord Wideja. Pri halskih bojnih igrah v Filadelfiji je potolkel Šved Edwin Wide dva halska višinska uspeha Nurmija. Pretekel je namreč 1¾ milje (2816 metrov) v 7 : 53 2 desetini in 3000 m v 8 : 22 4 deset. Vsled malomarnosti časomerilcev se ni premeril nadaljnji svetovni rekord na 1⁷/₈ milje, čeravno je Wide v tem medvmesnim časom Nurmijev rekord zboljšal za celih 5 sekund.

Koliko so zaslužili člani Pylejevega »cirkusa«. Howard Kinsey je pred kratkim izjavil, da je imela turneja managerja Pyle-ja v ekonomičnem oziru popolen uspeh. Zaslužki posameznikov so sledeči: Suzana Lenglenova 92.000 dolarjev, Vincent Richards 28.000, Marry K. Brown 26.000, K. Kinsey 20.000 in Férét 8000 dolarjev. Pyle sam je zaslužil 25.000 dolarjev. Kakor se vidi, so si navedeni teniški igrači s prestopom k profesijonalizmu zaslužili lepe novce.

Čudoviti otrok. S kako krasnim naraščajem razpolagajo Norvežani, kaže uspeh, ki ga je pred kratkim dosegel 9 letni deček. Nordvik Henning, tako se imenuje ta junak, je skočil s smučmi 43 m daleč in sicer tako, da je obstal, torej skok, na katerega bi bil lahko vsak evropski prvak ponosen.

ŠAHOVSKI TURNIR V NEWYORKU.

V sredo se je odigralo zadnje kolo. Partija Capablanca-Aljehin je končala remis. S tem si je pridobil Capablanca I. nagrado v znesku 2000 dolarjev, Aljehin pa II. v znesku 1500 dolarjev. Remis je končala tudi partija Niemcovič-Vidmar. S tem si je priboril Niemcovič III. nagrado v znesku 1000 dolarjev. Dr. Vidmar pa je ostal na prvem mestu nenagrajenih. Tudi partija Marshall-Spielmann je končala remis.

Stanje po XX. kolu: Capablanca 14, Aljehin 11 in pol, Niemcovič 10 in pol, dr. Vidmar 10, Spielmann 8, Marshal 6.

DOBIČKARSKI BEOGRAD.

»Novi Život« piše:

Neki star zdravnik je ves v skrbeh pripovedoval v družbi žalostno zgodbo o mladih mumijah v zakonskih posteljah. Več mladih parov iz odličnih beograjskih rodbin je bilo poslanih od njihovih roditeljev k njemu, da jih izleči. Komaj pet do šestindvajset let stari fanti so čisto že usahli in ko matere njih žen veselo pričakujejo, da postanejo babice, so so morale izvedeti, da se to nikdar ne zgodi, ker je mladim gospodom usahla življenjska sila. Sedaj naj te ljudi izleči zdravnik s sugestijo.

Mislimo, da bo sugestija res potrebna, samo s katere strani bo prišla, to se vpraša.

Kratke vesti.

Meščanski blok na Tirolskem se ni posrečil- ker niso hoteli krščanski socialisti velenemcem dati siguren mandat.

Jusuf Sadi, prijatelj Esad paše, je bil v Albaniji ubit. Na ta način se je oprostil Ahmed Zogu nevarnega nasprotnika. Matteottijev slučaj vpliva torej na Albanijo zelo privlačno.

Amerika bo dovolila zopet uvoz orožja v Mehiko, d atako prisili predsednika Callesa h koncesijam v petrolejskem vprašanju.

SLIKE Z GORIŠKE SODNIJE.

Par primerov, kako se godi goriškemu hlapcu Jerneju, ki se je drznil iskati pravico pred okrajno sodnijo. Da se pogazi sleherni zmisel za pravico, je skrbna vlada v zadnjem času poslala v Gorico nekaj posebno brihtnih sodnikov čistokrvne kalabreške pasme. Zlasti civilnopravni spori se rešujejo na kaj poseben in enostaven način: zadostuje namreč kar prisežno zaslišanje ene stranke, in sicer one, koje laž je očividna — in pravde je konec, drugi dokazi so izključeni. Kdor zamore svoje trditve neizpodbitno dokazati, je pravdo že vnaprej izgubil. Z verjetnostjo izpovedb naj se ukvarja državni pravdnik, civilni sodnik smatra tako ugotovitev za odveč. Prizivnik naj položi masteen kupček kolekov in plača najvišje pristojbine, nakar se pravdni spisi po večini porazgube, da bo prvi sodnik imel ljubi mir. V najboljšem slučaju se pravde končajo po smrti ene ali obeh strank. Za slovensko stranko, ki nastopi proti Italijanom, je pravda gotovo izgubljena; prisega slovenske stranke je ničeva, laž in jezičnost južnih sinov edino verjetna in merodajna. Upniki morajo priti ob svoje dajatve. Na ta način se ustvarja posebna vrsta davkov v podobi brezpotrebnih kolekov in pristojbin za nenasitno finančno blagajno. Po pisarnah se pode in igrajo zamazani paglavci osobja z južnih pokrajin, kar daje resnosti in veličanstvu kraja kaj ironičen izraz. Pred dnevi je na vidnem kraju justičnega poslopja zablestel in bil koj izbrisan napis »cova di violenza« (brlog nasilja), o čemur se pa previdno molči.

Italijanska justica 20. veka je v resnici občudovanja vredna!

Gospodarstvo.

Slovenska industrija in njene zveze v Srbiji.

Konsorcij znanega beogradskega trgovskega list »Privredni Pregled« izda za pravoslavno velikonoč posebno izdajo pod naslovom Jugoslov. Privredni Život u reči i slici«. V tej posebni izdaji bodo priobčeni popisi in slike vseh večjih jugosl. industrijskih in trgovskih podjetij in to s posebnim namenom, da se trgovcem v južnih pokrajinah naše države pokaže, kaj premore naša industrija in trgovina. S tem se hoče osobito srbskim trgovcem dokazati, da v marsičem ne potrebujemo inozemstva.

Ne bomo poudarjali važnosti, ki jo bo ta posebna izdaja »Privrednega Pregleda« imela tudi za slovensko industrijo in trgovino. Ker ta momentano žal ne more misliti na zavojevanje trgov v inozemstvu, je v njenem življenjskem interesu, da pokaže svojo ekspanzivnost v mejah Jugoslavije, osobito na naš jug. To pa bo dosegla le s smotreno propagando. Gori omenjena posebna izdaja beogradskega »Priv. Pregleda« je zamišljena tako, da bo kot taka v polni meri služila vpoznavanju naših pridobnikov. Dolžnost slovenskih industrijalcev in veletrgovcev je, da se za stvar resno zanimajo ter izrabijo ugodno priliko, ki se jim nudi. Velike važnosti bo la publikacija tudi za naša letovišča in hotele.

BORZE

dne 25. marca 1927.

Ljubljanska in zagrebška borza radi praznika nista poslovali.

Curih, Beograd 9.135, Berlin 123.37, Newyork 519 in trinajst šestnajstink, London 25.2425, Pariz 20.35, Milan 23.775, Praga 15.40, Budimpešta 90.75, Bukarešta 3.35, Sofija 3.75, Varšava 58, Dunaj 73.10.

To in ono.

MODEREN SODNIK.

Te dni sta stala pred enim od dunajskih okrajnih sodišč gospodična Selma S. in trgovec Rudolf Adler. Gospodična Selma je tožila gospoda Adlerja radi razžaljenja časti, ker se je možakar izrazil v neki družbi, da je imel s Selmo intimno razmerje. Tožiteljica trdi v svoji tožbi, da ni bila z Adlerjem nikdar intimna, vsled česar se čuti na svoji državljanski časti občutno žaljeno ter zahteva eksemplarično kazen. Sodnik dr. Sieber pa je izjavil: Trditev, da je imela kaka dama intimno razmerje, ne involvira dandanes očitka nepoštenega ali nenravnega dejanja. Inkriminirane besede torej ne tvorijo dejanskega stanu prestopka razžaljenja časti v smislu kazenskega zakonika. Vsled tega se obtoženec oprošča...

TIRANA, GLAVNO MESTO ALBANIJE.

Ime Tirana se čita danes dan na dan. Marsikomu je znano šele vsled tam sklenjenega pakta. Pa tudi onega, ki se ne zanima za politiko, utegne zanimati, če čita par besed o tem mestu, ki naj se razvije po volji predsednika Ahmeda Zogu-a čim najhitreje mogoče iz orientalskega podeželskega mesteca v deželno prestolico.

Tirana je podobna velikanskemu stavbišču. Povsodi se demolirajo stare hiše izza turških časov ter grade na njihovem mestu nova poslopja. Vse ceste so polne kupov cementa, opeke, povsodi lahko opazuješ nagio napredovanje stavb ter doživljaš čudo, da se izpreminja majhno balkansko mestece v prestolico moderne države. Stare mošeje še stoje, toda okoli njih pulzira življenje novega časa, brne avtomobili in stroji. Tu zmaguje namen, da se ustvari prestolica, ker ni imelo od ostalih balkanskih mest, kot Skader, Korica in Valona, nobeno onega, kar je potrebno centru: ugodne lege.

Novo glavno mesto stoji ob vznožju visokih gora, ki žare ob solnčnem zatonu v temno violetnih barvah. Pravkar se grade ceste v gorato zaledje. Povsodi se vrši kulturno delo. Domačini so upravičeno ponosni na svoje delo ter kažejo tujcu radi napredek zgradb. Prestolica potrebuje celo vrsto državnih poslopij, ministrstva, poslaništva, ki jih doslej ni bilo. To navdušenje za zgradbo nove prestolice pa je zasluga organizatorja mlade republike, Ahmeda Zogu-a.

Tirane pa ni presojati po tem, kako izgleda dandanes: vse je mišljeno za prihodnjost. Ni lahko ustvariti iz pitoresknega malega mesteca center. Mesto pa hočejo zgraditi okusno; ne da bi bil žaljen pri tem stari stil, naj bo zgrajeno po modernih načelih. Doslej v Albaniji niso imeli časa, da bi se bili bavili z umetnostnimi problemi, zakaj prebivalstvo je pretrpelo najpreje upore zoper Turke, pozneje svetovno vojno, končno pa notranje boje. Šele, odkar je Ahmed Zogu predsednik, so se jeli Albanci baviti z vprašanji notranje kulture. Sedaj hočejo zaostalost dežele z dvojno naglico odpraviti. Danes je uprava v Albaniji konsolidirana, davki se redno plačujejo in sedaj se pripravljajo Albanci, da zgrade sistem cest in potov. Da se razvoj mesta ne more meriti z razvojem kakega velemesta, je samoobsebi umevno, toda prebivalstvo se vendarle veseli, da napreduje njegova kultura primeroma tako naglo.

V Tirani vlada tipično življenje orientalskega sanjavega mesta. Še vedno kliče muzzim z minareta vernike k molitvi — toda kljub temu se pričenja v mestu moderno delo. Tu se je storilo n. pr. več kot v Angori, ki je postala tudi šele nedavno prestolica. Prebivalstvo se trudi, da nastopa čim najbolj evropejsko. Sledovi turške pretekłosti vedno bolj izginjajo. Žene hodijo tudi tu že brez pajčolanov, obiskujejo gledališča (seveda mala, lesena), tudi tu ne bo trajalo dolgo, da

Zahvala.

V trenutkih najtežje bolesti, ki nas je zadela vsled nenadne in prerane izgube naše predobre soproge, matere, stare mamice, sestre in tašče, gospe

Minke Jelačin roj. Traun

nam je došlo v tolažbo in uteho toliko dokazov resničnega sočutja, da nam ni mogoče za vsako tolažilo posebej izreči zahvalnih besed. Zato naj bo na tem mestu izražena naša prisrčna zahvala vsem, ki so se nas v teh grenkih urah spomnili in delili z nami našo neizmerno bol.

Posebno se zahvaljujemo vsem, ki so obsuli pokojnico s krasnimi venci in cvetjem in onim, ki so počastili njen spomin z darovi v dobrodelne svrhe. Prisrčna zahvala pevskemu zboru Slov. trg. društva »Merkur« za ganljive žalostinke, gg. predstavnikom raznih uradov, korporacij, društev in zavodov ter vsem, ki so nepozabno pokojnico z nami spremili k večnemu počitku. Bog plačaj vsem!

Svetel spomin na blago in plemenito pokojnico nas bo vodil na nadaljnem težkem potu zemskega življenja. Naj počiva v večnem miru!

Ljubljana, 26. marca 1927.

Ivo, Minka, Elca, Mirko, Milo, otroci.
Ivan Jelačin, soprog.
Hanuš Krofta, zet.
Vlasta, Miloš, Tuši, Risto, Eva, vnuki.
Clari Jelačin, sinaha.
in vsi ostali sorodniki.

se bodo pričele ženske tudi politično udejstvovati.

Ustanovitelji države so bili sami mladi ljudje. Starejši so bili še preveč pod vplivom turške miselnosti ter so bili vsled tega mnogo bolj dostopni za nazadnjaštvo kot za napredek. Političnih strank v Albaniji dandanes ni. Eksistira le ena sama stranka dela, katere izključni program je pospeševanje obnove domovine.

Prebivalstvo Tirane se je tekom zadnjih treh let potrojilo. Iz nove prestolice se širi kultura v notranjost dežele. Sicer v Tirani še ni velikih bulvarov in električnih cestnih železnic, sicer se vrše v modernem mestu še vedno tedenski sejmi, ki jih posečajo kmetje s hribov in na katerih se prodajajo slej ko prej deželni pridelki. Tudi v kavarni ali pa v gledališču, kjer gostuje trenutno neka grška družba, vidiš lahko poleg moderne dame kmetico v gostih pajčolanih s slabim nakitom na glavi. Konservativne mohademanke nosijo še vedno pajčolane na obrazih, dasi se uvajajo njihove hčere v plesnih šolah v misteriji modernih plesov. Mlade dame se pač tudi tu bolj navdušujejo za chimmy in foxtrott ko za strogi ceremoniel. Moderno življenje ruši stare tradicije. Mladina je, ki bo napravila iz Tirane ono, za čemur streme politiki, moderno, mondeno prestolico.

Poslano.

Na objavljeno »Poslano« Zadruge stavbenikov javno potrjujem, da nisem nikdar prosil za koncesijo **zidati** stavbe, pač pa sem oblastveno opravičen izvrševati projekte in **zastopati pri zidanju** interese stavbenih gospodarjev, kar je morda nekaterim stavbenikom neprijetno.

Preko tega prosim cenj. občinstvo nadaljne naklonjenosti.

Arh. Ivan **Zupan.**

M. Scheyer.

Srečanje.

Dan kasneje sem prejel od Coubertina pismo; le nekaj vrst v neokretni, vijugasti in zlomljeni pisavi, kakor da bi se roka pri pisavi večkrat stresla in se krčevito napela, da prične znova: Coubertin me je na kratko prosil, naj ga obiščem. Najbrže se je zelo težko odločil k temu povabilu.

Medtem ko pišem to, mi prihaja vedno na misel ono popoldne v Coubertinovi hotelski sobi, kakor temen oblak v viharju. Da, tako je bilo: nasproti mi je sedel človek, mi govoril, vrstil besede, drugo za drugo v čudovito mirnem, monotonem glasu in naenkrat je izginila krog nas mala sobica, nad nami pa se je razpelo nevarno tropično nebo in pod tem nebom so drgetali ubogi ostanki človeškega življenja proti večni, vseobsegajoči noči.

Poskusiti hočem, da ujamem te bežeče strašne sence in jih na kratko očrtam.

*

Bandung, blaženi paradiž na vzhodni Javi! Bandung, že ime zveni sladko in temačno, zamolklo drgetajoč akord, kakor odmev gonga. Bandung, melodija, ki trepeče v zvoku in v toplini, čudovit vrt brez letnih časov, oproščen vseh zemeljskih zakonov. Vsako življenje je tu, kakor božji dih, vsaka smrt je, kakor dih, ki se vrača k Bogu.

Tam, v Bandungu se je nastanil Coubertin. Rešen najmanjših in pritiskajočih neumnosti Evrope, je užival tam vsak dan kakor novo vsajenje, kakor življenjski opoj, ki ne postane nikdar plehek in nikdar grenak, v svetu, kjer ni nič težkega in nič nemogočega.

Če je mislil na Evropo, če je sprejel z doma kako pismo ali pa kak star časopis, se mu je zdelo vse to tako neverjetno, tako groteskno, kakor kak razmršen siv fantom v megli, kateremu je srečno ušel. Evropo? Nikoli, nikoli več se ne vrne tja.

Leto za letom je preteklo. Jasno in solnčno je hitel čas mimo, ne da bi Coubertin občutil kako bridkost v srcu. »Srečen sem bil,« mi je dejal Coubertin. Zdelo se mi je, kakor da me je usoda pozabila in jaz usodo. Toda ona se je maščevala s svojimi najbolj nizkotnimi močmi. Iz najvišje svobode me je vrgla v najbolj nizko sužnjost.

*

A-mah ji je bilo ime. Bila je domačinka, malajka.

Te žene so napol nedolžni otroci, napol preskušene in v vseh umetnostih in zvijačah izučene ženske. Hodijo pokonci, lahno in elastično, kakor na peresih, bose so in vendar so podobne knjeginjam. Velika tragedinja bi jih lahko zavidala za njihove plemenite postave, za njihove vitke kretnje. Hkrati pa se plazijo, neslišno in zahrbtno, kakor mačke s temnimi, vlažno lesketajočimi se očmi, polnimi plašne sramežljivosti in polnimi hkrati izzivajoče spolnosti. V svoji medeno sladki nagoti so kakor žene brez greha in nezavedajoče se lepe živali; toda vedno se zdijo kakor da so okrašene za orgijo in pripravljene za boj za ljubezen. Nekaj je na njih, kar odbija in kar zapeljuje, nekaj duhti po nedolžnosti, po udanosti in po otroški sramežljivosti, nekaj zopet svari, izdaja nagnjenje k perverznostim in govori o strupih daljnih, groznih kultov. Deviška nedolžnost v isti vrsti z mistično nedoumnostjo Azije.

»Duša teh žena... Evropejec je ne bo nikdar spoznal,« je dejal Coubertin, »kajti rečem vam: te žene sploh nimajo duše. Mi, smešni romantiki se trudimo in delamo neumnosti, da bi odkrili v njih kako »dušo«. Imajo le instinkte, najbolj divje in najbolj iznajdljive instinkte, tropičen pranagon in tisočletja staro čarovniško umetnost obenem, začetek in konec, ustvarjanje in razkroj. Pri tem pa imajo še najbolj neverjetno, najbolj skrivnostno spretnost potvarjanja. Mislite že, da imate v rokah malega, nemočnega in neumnega otroka, pa vam vliva v kri najbolj prevejana vlačuga svoj smrten strup.

*

Coubertin je bil štirideset let star, ko je doživel svojo strast: A-mah.

Prvič v življenju se ga je prijelo čustvo in ga omamilo, njega, najbolj svestega si in trdnega moža dejstev. Mesto, da bi poslal A-mah po nekaj nočeh zopet v Kampuny nazaj k njej enakim, je zavrgel vsa svarila in jih spustil z vetrom, sprejel nase prezir vse kolonije in si obdržal Malajko na svojem domu kakor enakopravno in že razvajeno soprogo ob svoji strani. »Ni bilo prošnje, ki je ji ne bi izpolnil, ni pa bilo tudi želje, ki je ne bi uganila, še predno sem jo izrekel. Preobilje udanosti in obožavanja, večno prekipevajoče hvaležnosti in hkrati večnega strahu, da me izgubi. Če je opazila pri meni najmanjši znak prenasičenosti, najmanjšo sled ravnodušnosti, mi je obešala amulete okrog vratu, mi prinesla čarobnih pijač in tako dolgo prosila, dokler nisem te mešanice res izpil. Mešanice? Gospod, rečem vam »mešanice«, ne vem pa, če mi ni ta mešanica prinesla »črnega psa«.

(Dalje.)

Najboljši šivalni stroj in kolo
je edino le
GRITZNER in ADLER

GRITZNER in ADLER
na dom, obrt in industrijo v vseh opremah.
Istotam plošilni stroj DUBIED
Pouk v vezenju brezplačen.
Večletna garancija
Dotovnica za popravila.
Mnbo cene, tudi na obroke.
Josip Petelinc
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

„GROM“ CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDICIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.
Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon int. št. 45-4.
PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.
Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

TRIKO-PERILO
za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, naprsnike, nahrbtnike za šolarje in lovce, dežnike, klobuke, Mesni, lanene robce, pulice, vlice, naši, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, in brivce
edino le pri tvrdki
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika.
Najnižje cene! Na veliko in malo.

MALI OGLASI.
Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskane pa Din 1.—

Premog - čebin
Wolfova 1/II. Telef. 66

Gospod
kateri je absolviral trg. šolo in ima 1 leto pisarniške prakse išče službe. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe na upravo lista pod »Natančen«.

Proda se cene
kompletni nemško - angleški slovar in nekaj angleških knjig. Naslov pove uprava lista.

Simon Klimanek,
LJUBLJANA,
Šelenburgova ulica št. 6
izdeluje obleke za gospode po najnovejši modi in zmernih cenah. V zalogi ima vedno najboljše češko in angleško sukno.

Oglejeni (Karbon) papir
indigo papir, barvni trakovi, barva za štampilje, dobite vedno najceneje pri
LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6/I.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
Delniška glavnica Din 50,000.000·–
Skupne rezerve nad Din 10,000.000·–
Centrala:
LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.
Podružnice:
Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst. AGENCIJA: Logatec.
Brzojavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.
Se priporoča za vse bančne posle.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin.
Lastna knjigoveznica
TELEFON ŠT. 552
TISKARNA MERKUR
TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.
LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.
Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, štatute, vabila, letake, lepake, posetnice i. t. d.
TELEFON ŠT. 552

Izdajatelj: Aleksander Zelenikar. — Urejuje: Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovarja: Andrej Sever. Vsi v Ljubljani.